Ушбу сонда:
2 *Ижтимоий ҳимоя* АСЛИ ДУНЁ МЕҲРДАН ЯРАЛГАН
3 *Бир шикоят изидан* САРСОН САРГАРДОНЛИК
4 АНВОЙИ ГУЛЛАР ЯШНАГАН ЖОЙДА

ИНСОНГА НАФ КЕЛТИРИШ – ОЛИЙ БАХТ

ISHONCH

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ ГАЗЕТАСИ

1999 йил 7 июл, чоршанба №90 (737)

СЕШАНБА, ЧОРШАНБА, ЖУМА ВА ШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

Ўзбекистон — Ватаним маним

«ЗЕБО» — ТАНЛОВ ҒОЛИБИ

Фарғона шаҳридаги санъат билим юртида Ўзбекистон қўшиқ байрами кўрик-танловининг вилоят босқичи якунланди. Унда шаҳар ва туман танловида ғолибликни қўлга киритган бадиий жамоалар иштирок этди. Қува туманидаги «Зебо» ашула ва рақс халқ ансамбли республика қўшиқ байрамида қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритди.

МАҚСАД - ҲИМОЯ ҚИЛИШ ВА ЁРДАМ КЎРСАТИШ

Ўзбекистон Республикаси бозор ислоҳотларини амалга ошириш борасида эришилган муваффақиятларини кўпайтира бориб, тобора янги, янада мураккаброқ, моҳиятан чуқурроқ масалаларни ҳал этишга изчил ва ишонч билан ўтмоқда. Асрлар чегарасида давлат ва жамият қурилиши масалаларини эркинлаштириш, жамият ҳаётининг сиёсий ва иқтисодий соҳаларини эркинлаштириш устувор масалалар бўлиб қолди. Амалий чора-тадбирлар кенг мажмуасининг амалга оширилишини кўзда тутувчи моҳиятан янги ўзгаришларга юз тутиш - ҳозирги давр талабидир.

Мамлакатимиз Президенти Олий Мажлиснинг XIV сессиясида сўзлаган маърузасида иқтисодий соҳани эркинлаштириш билан боғлиқ бўлган асосий масалалар қаторида давлат томонидан, турли текширувчи ва назорат органлари томонидан хўжалик юритувчи субъектларнинг фаолиятига аралашувни чеклаш зарурлигини қайд этиб ўтди.

Шу мақсадда 1998 йилнинг ноябрида Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Хўжалик юритувчи субъектларни текширишни ташкил қилишни тартибга солиш тўғрисида»ги Фармони, шу асосда Вазирлар Маҳкамасининг «Хўжалик юритувчи субъектларни текширишни ташкил қилишни тартибга солиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори эълон қилинган эди. Давлат назоратини амалга ошириш билан боғлиқ бўлган муносабатларни қонунчилик томонидан тартибга солиниши 1998 йилнинг 24 декабрида Олий Мажлиснинг XIII сессиясида қабул қилинган Ўзбекистон Республикасининг «Хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятини давлат томонидан назорат қилиш тўғрисида»ги Қонунида белгилаб берилган.

Юқорида кўрсатилган ҳужжатлар хўжалик юритувчи субъектлар фаолияти назоратини ташкил этишни тартибга солиш ва такомиллаштириш учун жиддий қонуний асос бўлиб хизмат қилади. Назорат фаолияти қуйидаги қатъий кўрсаткичлар бўйича тартибга солинади:

- биринчидан, мулкчилик шаклидан қатъи назар, хўжалик юритувчи ва тадбиркорлик тузилмаларининг молия-хўжалик фаолиятини текшириш ва тафтиш қилиш фақат Назорат органлари фаолиятини мувофиқлаштирувчи Республика кенгашининг қарорига мувофиқ, солиқ ва бошқа назорат органлари томонидан режали тартибда, ҳар йили кўпи билан бир марта, қоидага кўра, айни вақтдаги комплекс текшириш тарзида амалга оширилади;

- иккинчидан, бюджетга ва бюджетдан ташқари жамғармаларга солиқлар ҳамда тўловларни ўз вақтида ва тўла ҳажмда тўлаб турадиган, бошқа норма ва қоидаларга риоя қиладиган, аудиторларнинг ҳар йиллик тегишли хулосаларига эга бўлган хўжалик юритувчи ва тадбиркорлик тузилмаларининг молия-хўжалик фаолиятини текшириш ҳамда тафтиш қилиш назорат органлари томонидан, қоидага кўра, ҳар икки йилда кўпи билан бир марта амалга оширилади;

- учинчидан, хўжалик юритувчи субъектларнинг молия-хўжалик фаолияти Прокуратура, Ички ишлар вазирлиги ва Миллий хавфсизлик хизмати органлари томонидан фақат қўзғатилган жиноий иш бўйича тергов тартибида текширилади ва тафтиш қилинади;

- тўртинчидан, назорат органлари томонидан молия-хўжалик фаолиятини ҳар қандай текшириш ва тафтиш қилиш муддати 30 календарь кундан ошиб кетиши мумкин эмас ва истисно ҳолларда бу муддат Республика кенгаши қарорига кўра узайтирилиши мумкин.

Назорат органлари фаолиятини мувофиқлаштирувчи Республика кенгаши хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятини текширишни тартибга солиш борасида бир қатор ижобий ўзгаришларга эришмоқда. Масалан, жорий йилнинг I чораги якунларига кўра ўтказилган текширув ва тафтишлар сони ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 14883 тага, яъни 25 фоизга қисқарди.

Айни пайтда, амалиёт шуни кўрсатмоқдаки, кўп сонли назорат органлари ўз фаолиятида параллелизм ва такрорланишларга йўл қўймоқдалар, бу эса тадбиркорлик фаолиятига салбий таъсир кўрсатиб, хўжалик юритувчи субъектларни узоқ вақт мобайнида асосий ишидан чалғитмоқда.

Бундан ташқари, мамлакатимиз Президенти Олий Мажлиснинг XIV сессиясида қайд этиб ўтганидек, корхоналарнинг хўжалик фаолиятига асоссиз аралашув, ўз хизмат бурчига кўра тадбиркорлар манфаатини ҳимоя қилиши лозим бўлган ҳуқуқни муҳофаза қилиш ва солиқ органлари айрим ходимларининг ғаразгўйлик ниятида хатти-ҳаракат қилиш ҳоллари содир бўлган.

Шу билан бирга, тадбиркорлар ва хўжалик юритувчи субъектларнинг бошқа вакиллари тезкор тартибда Республика кенгашига мурожаат этиш имконига эга бўлмаганликлари белгиланган тартибни муайян даражада бузиш ҳолларига сабаб бўлди.

Мамлакатимиз Президентининг бевосита ташаббуси билан Назорат органлари фаолиятини мувофиқлаштирувчи Республика кенгаши ҳузурида текширилаётган хўжалик юритувчи субъектлар шикоятларини қабул қилиш гуруҳи ташкил этилди.

Гуруҳнинг асосий вазифаларига қуйидагилар киради: хўжалик юритувчи субъектлар томонидан шикоятларни «ишонч телефони» орқали қабул қилиш ва уларни рўйхатга олиш; келиб тушган шикоятлар мазмунини уларнинг ишончлилигини аниқлаш мақсадида мувофиқлаштирувчи Республика кенгашининг ишчи гуруҳига етказиш; Кенгаш қарорига кўра белгиланган тартибга зид ҳолда ўтказилаётган текширувни тўхтатиш ҳақида кўрсатма тайёрлаш ва уни ижро этиш учун назорат органларига йўллаш; қонунчиликда белгиланган тартибни мунтазам равишда бузиб келаётган назорат органлари ва мансабдор шахсларни аниқлаш мақсадида келиб тушаётган шикоятларни таҳлил қилиш, умумлаштириш ва туркумлаш.

Атиги икки ой илгари ташкил этилган гуруҳ томонидан 145 та шикоят қабул қилинди, улардан 76 таси бевосита текширишларни ўтказиш пайтидаги белгиланган қонунчиликнинг бузилишига тааллуқлидир. Шикоятлар асосан Прокуратура, ИИВ, Давлат солиқ қўмитаси, Молия вазирлиги, Энергетика вазирлиги, Соғлиқни сақлаш вазирлиги, Ижтимоий таъминот вазирлигининг ҳудудий бўлинмалари ва айрим бошқа назорат органлари ҳамда идораларининг ноқонуний хатти-ҳаракатлари юзасидан тушмоқда.

13 та ҳолда амалдаги қонунчиликка зид равишда ўтказилаётган текширув ва тафтишлар тўхтатиб қўйилди. Улар юзасидан назорат органларига ушбу ноқонуний текширувларни ташкил қилган раҳбарлар ва ходимларга нисбатан тегишли чоралар қўллаш ҳақида кўрсатмалар жўнатилди. Масалан, Республика Кенгаши рухсатисиз ва жиноий иш қўзғатилмасдан туриб, фақат собиқ ходимнинг аризаси асосида Андижон вилояти ички ишлар бошқармаси томонидан «Жаннат»фирмасининг ҳужжатлари олиб қўйилган. Бухоро вилояти Давлат автомобиль назорати ходимлари Республика Кенгашидан тегишли рухсат олмасдан, яъни амалдаги қонунчиликка зид ҳолда хусусий «ST» ўқув маркази фаолиятини олти марта текширганлар. Ҳозирги пайтда мазкур текширувлар тўхтатиб қўйилган. ИИВдан олинган жавобга кўра, текширувлар ўтказиш тартибини бузган айбдор шахсларга нисбатан маъмурий жазо чоралари қўлланилган.

Яна бир одатдаги мисол: Музрабод тумани Давлат солиқ инспекцияси ходимлари томонидан ички буйруқлар ва туман прокуратураси хати асосида Кенгаш билан келишилмаган ҳолда «Музрабодагрокимётаъминот» ДАЖнинг молия-хўжалик фаолияти бир неча марта текширилган. Ушбу ҳолат юзасидан Давлат солиқ қўмитасига тегишли кўрсатма жўнатилди, натижада йўл қўйган хатолари учун туман солиқ инспекцияси бошлиғи ўз вазифасидан озод қилинди.

Ушбу мисоллар ИИВ, Давлат солиқ қўмитаси ва бошқа бир қатор назорат органлари, шунингдек, Хоразм, Бухоро ва Самарқанд вилоятлари ҳокимликларининг тадбиркорлар молия-хўжалик фаолиятини асоссиз текшириш натижасида юзага келадиган муаммоларни яхши тушунишларидан далолат беради. Улар томонидан амалдаги қонунчиликни бузаётган шахсларга нисбатан қатъий чоралар кўрилмоқда.

Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоят ҳокимликлари ва Тошкент шаҳрида фаолият кўрсатаётган «ишонч телефонлари» ҳам ўзларининг самарадорлигини кўрсатмоқда. Самарқанд ҳудудий органи томонидан хўжалик юритувчи субъектлар томонидан тушган шикоятлар асосида тўртта ноқонуний текширувнинг олди олинди. Масалан, 5 майда вилоят молия бошқармасининг монополияга қарши кураш бўлими томонидан «Мусаффо» АЖни текшириш мўлжалланаётганлиги ҳақидаги хабар келиб тушди, 24 майда эса яна ушбу вилоят бошқармаси топшириғига кўра «Анах» аудиторлик хизмати томонидан «Сушнет КоЛТД» фирмасини текшириш мўлжалланаётганлиги маълум бўлди. Қонунчилик талабларига тўғри келмаганлиги туфайли ушбу ва бошқа асоссиз текширишга уринишлар тўхтатиб қўйилди.

Тошкент вилояти бўйича ҳам бир неча қонунчиликка хилоф равишда ўтказилаётган текширувлар тўхтатиб қўйилди. Масалан, Халқ банкининг 8163-бўлими ходимлари шикоятини ўрганиш жараёнида 1996 йилдан ҳозирги пайтгача давлат божини унидирилишини текширишга келган Адлия вазирлиги ходимларининг на гувоҳномалари, на ушбу текширувни ўтказишга доир буйруғи борлиги маълум бўлди. «Жумабозор каноп толаси» АЖ раҳбариятининг вилоят молия бошқармаси ходимлари хатти-ҳаракатлари юзасидан бўлган шикояти устида ишлаш жараёнида ушбу корхона молия-хўжалик фаолиятини текшириш жорий йилнинг фақат августига мўлжаллангaнлиги, текширувчилар истаганидек, май ойида эмаслиги маълум бўлди.

Ушбу ноқонуний текширувлар «ишонч телефонлари» ва Кенгаш ишчи органи ходимларининг биргаликдаги хатти-ҳаракати ҳамда Республика Прокуратурасининг қўллаб-қувватлаши натижасида тўхтатиб қўйилди. Бу эса шикоятларни қабул қилиш гуруҳи ва Кенгашнинг ишчи органи, яъни Давлат солиқ қўмитасининг назорат органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бошқармаси ўртасидаги тадбиркорлик тузилмаларининг асоссиз текширувлар ва тафтишлардан муҳофаза қилиш борасидаги ҳамкорлигининг йўлга қўйилганлигидан далолат беради.

«Ишонч телефонлари» орқали мурожаат этиш ҳоллари камайгани йўқ. Гуруҳга келиб тушган шикоятлар мазмуни шундан гувоҳлик берадики, жойларда ҳамон тадбиркорлар ҳуқуқлари камситилмоқда. Масалан, Т.Собирова томонидан Хоразм вилояти Урганч тумани ҳокимлиги устидан шикоят келиб тушди. Ҳокимлик ходимлари хусусийлаштирилган «Шарқ» корхонасининг рўйхатга олинишини асоссиз равишда ортга суриб келганлар. Яна бир мисол - Тошкент вилоятининг Тошкент тумани «Абдусаттор» АЖ беш йил аввал «Навоий» жамоа хўжалигидан ажралиб чиққан бўлиб, мустақил равишда самарали деҳқончилик қилмоқда. Аммо бир неча ой давомида туман ҳокимлиги ходимлари уларни жамоа хўжалигига қайтишга мажбур қилмоқда. Гуруҳ иштирокида юқоридаги низолар тадбиркорлар фойдасига ҳал қилинди.

Бу турдаги шикоятлар уларда кўрсатилган фактларни кўриб чиқиш ва зарур ҳолларда тегишли чоралар қўллаш ҳамда бу ҳақда мажбурий тартибда гуруҳга хабар бериш кўзда тутилгани ҳолда ҳокимликларга, шунингдек, тегишли вазирликларга ва идораларга йўлланади.

Бундан ташқари, гуруҳ ва ҳудудий «ишонч телефонлари»га хизмат кўрсатувчи ходимлар мунтазам равишда турли масалалар ва мурожаатлар юзасидан тушунтириш ва маслаҳатлар бериб бормоқдаларки, бу ҳам хўжалик юритувчи субъектлар учун фойдадан ҳоли эмас.

Келтириб ўтилган ва бошқа мисоллар шуни кўрсатмоқдаки, текширилаётган хўжалик юритувчи субъектлар шикоятларини қабул қилиш гуруҳининг ташкил этилиши қонунчиликнинг амалийлигини кучайтирмоқда, уни бузиш ҳолларини қатъий чекламоқда. Тадбиркорлар ва умуман турли мулкчилик шаклига эга бўлган хўжалик юритувчи субъектлар республика ҳукумати томонидан амалий мадад олмоқда.

Республикада ҳуқуқий жамият қуриш, фуқаролар манфаати ҳимоясини таъминлаш ва уларни қўллаб-қувватлаш борасида олға томон яна бир самарали қадам қўйилди.

Текширувлар жараёнида амалдаги қонунчиликни бузиш ҳоллари юзасидан шикоят қилиш мумкин бўлган телефон рақамларини яна бир бор эслатиб ўтамиз: 139-80-31, 139-80-37, 139-80-38.

Назорат органлари фаолиятини мувофиқлаштирувчи Республика кенгаши ҳузуридаги текширилаётган хўжалик юритувчи субъектлар шикоятларини қабул қилиш гуруҳи

ҲУШЁРЛИККА ДАЪВАТ

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасининг «Ўзбекистон» нашриёти Президентимиз Ислом Каримовнинг Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги мухбирининг саволларига берган жавобларини «Ҳушёрликка даъват» номи билан алоҳида китоб ҳолида кўп минг нусхада чоп этди.

«Бугун жамиятимиз кескин сиёсий жараёнларни бошидан кечирмоқда,- деб таъкидлайди Юртбошимиз ушбу китобда. - Буни ҳаётимизда рўй бераётган ўзгаришлар, одамларимизнинг фаоллиги ортиб бораётгани, эртанги кунга ишончи тобора мустаҳкамланаётгани мисолида кўриш мумкин». Шу билан бирга, афсус билан қайд этиш лозимки, мамлакатимиз хавфсизлигига таҳдид солаётган, ҳаётимизни издан чиқаришга уринаётган, халқимизнинг миллий манфаатларига тажовуз қилмоқчи бўлаётган айрим ички ва ташқи кучлар ҳам анча жонланиб қолди. Шундай бир вазиятда, юртбошимиз алоҳида уқтирганларидек, фақатгина бир фикр аҳолимизнинг доимий диққат-эътиборида бўлиши зарур: «... агар биз бугунги ҳаётимизга, бунёдкорлик ишларимизга, эришаётган ютуқларимизга тўғри баҳо бермасак, уларнинг қадрига етмасак, ўз ҳушёрлигимизни йўқотиб, бизни ҳар қадамда кутаётган таҳдидларни, тинч турмушимизга, хавфсизлигимизга раҳна солаётган, оёқ остидан чиқаётган ҳар хил бало қазоларни ҳам пайқамай-сезмай қолишимиз мумкин».

Юртбошимиз ўз китобида халқимиз эътиборини мавжуд хавф-хатарларга қаратиб, улардан ҳамиша огоҳ бўлишга даъват этади. Шу билан бирга жамиятимиз аъзоларини, авваламбор, вояга етиб келаётган ёш авлодни камол топтириш, уларнинг қалбида миллий ғоя, миллий мафкура, ўз Ватанига меҳр-садоқат туйғусини уйғотиш, ўзлигини англаш, миллий ва умумбашарий қадриятлар руҳида тарбиялаш ҳозирги кундаги энг муҳим, энг долзарб вазифамиз эканлигини алоҳида таъкидлайдилар.

Халқимизнинг тинчлигини ва осойишталигини асраш, келажак ҳақида қайғуриш, миллий мафкурани бекаму-кўст шакллантириш - ҳар бир ватанпарварнинг муқаддас бурчи, шарафли вазифаси бўлмоғи лозим.

«Таъкидлаш жоизки,- дейди Йўлбошчимиз, - жамиятимиздаги бугунги вазият, мавжуд хавф-хатарлар ва уларнинг олдини олиш чоралари ҳақида олимларимиз, пешқадам зиёлиларимиз халққа ўз сўзларини айтишлари керак. Улар бу борада жамият олдида қарздор эканларини унутмасликлари лозим. Яна шуни ҳам унутмаслик керакки, мафкуравий озиқнинг мезони ҳақиқат ва фақат ҳақиқат бўлиши зарур. Яъни, халққа бор ҳақиқатни очиқ айтиб, шунга кўндириш, ишончини қозониш ва шу асосда уни янги марраларга чорлаш керак».

Китоб ижарадаги Тошкент матбаа комбинатида чоп этилди.

(ЎзА)

ТЕЗКОР ТЕЛЕФОН АЛОҚАСИ

Энергетиклар шаҳри Тахиатош аҳолиси жаҳоннинг исталган мамлакати билан телефон орқали сўзлашиш имконига эга бўлди. Бунга тўрт ярим минг абонентга мўлжаллан-ган электрон автомат телефон станцияси ишга туширилиши туфайли эришилди. Тезкор, сифатли ва кафолатли телефон алоқасини йўлга қўйишда Япониянинг «Нек» фирмаси мутахассислари билан ҳамкорлик яхши самара берди.

Ҳозирги вақтда Нукус, Хўжайли, Тўрткўл, Беруний, Бўстон шаҳарлари аҳолиси ана шундай телефон тизими хизматидан баҳраманд бўлмоқда.

ХАЛҚ КЎЗИГА ТУШГАН ЧЎП

Ўт ўчирувчилар доимий амал киладиган бир коида бор. Унга кўра энг аввал ёнғин бартараф этилади, сўнг фалокат сабаблари эринмай миридан сиригача ўрганилади. Максад аниқ: токи бундай ҳол бошқа такрорланмасин.

Тошкентда юз берган портлашлар шунчаки эсини еб қўйган беш - ўн кишининггина «шўхлиги» эмаслигини бошиданоқ англаган бўлсак-да, расмий суриштирувлар якунини кутганимиз, оғир - босиқлик намоён этганимиз ҳам шу туфайли эди. «Феврал воқеалари» ҳужжатли фильми халқ кўзига тушган чўп тасодиф эмаслигини, агар таъбир жоиз бўлса, ушбу чўп истиқлол шарофатидан очилган кўзларни яна кўр басир килмоклигига юз фоиз амин бўлдик. Не бахтки, Яратганнинг марҳамати кенг ватанфурушлар ва уларнинг валинеъматлари кутган иш бўлмади. Президент ва унинг атрофига жипслашган ҳукумат зиён-захмат чекмадилар, билакс, қасд қилганларнинг ўзлари паст бўлиб, казиган чоҳларига ўзлари йиқилдилар. Энг муҳими, халқ ўз кўзига чўп сукмоққа чоғланган бадбахтларнинг афт ангорини кўрди, феълатворидан ва ёвуз ниятидан бохабар бўлди.

Куни кеча мухбиримиз Наманган вилояти Учкурғон туманида бўлиб, «Қайкиобод» ширкат хўжалиги аъзоларининг «Феврал воқеалари» юзасидан билдирган фикр-мулоҳазаларини қоғозга тушириб қайтди.

Тохиржон Собиров, хужалик бошқаруви раиси.

-Кўклам яқинлашган сайин чирой очмоққа бошлаган она заминга деҳқон қулоқ тутиб, унинг юрак уришини эшитмоққа шайланган бир паллада азим пойтахтимизда содир этилган портлаш ларзалари бутун борлиғимизни ағдар-тўнтар қилиб юборди, десам муболаға эмас.

...Ғалла майса каби тўрт энлик-бир қарич бўлиб қолган, мўл ҳосилдан дарак бериб турарди ўшанда. Бу ёғи энди нима бўлади? Йўқ, кечқурун «зангори экран» орқали йўлбошчимизни кўргач, ул зотнинг пурҳикмат ва оташин сўзларини қалбимизга қуйиб олгач, одамларда таскин-тасалли пайдо бўлди, яна меҳнатга шўнғиб кетдик. Чунки душманга энг муносиб жавоб шу эди. Ҳайрият, чеккан захматларимиз зое кетмади. Салкам 400 гектар ғалла майдонида 1900 тонна дон етиштирилди, ҳосилдорлик қарийб 50 центнерни ташкил қилди.

Ғўзамизнинг ривожи ҳам дуруст. «Шараф-6» номли истиқболли нав экканмиз. Ўтган йили тола чиқишининг бажарилиши ва унинг тўртинчи типга сотилиши ҳисобига қўшимча 6 миллион сўм даромад олган эдик. Бу йилги режамиз яна ҳам юксак. Ғалла ва ғалладан сўнг бўшаган ерларга экиладиган такрорий экинлар эвазига 50 миллион сўм даромад олишни мўлжаллаб турибмиз. Хуллас, одамларимизнинг эртанги кундан умиди катта. Фақат бизга ҳалал беришмаса бўлгани.

«Феврал воқеалари» фильмини кўриб, шундай хулосага келдимки, биз оёққа туриб борганимиз сари душманларимиз безовталиги ҳам ортиб бораверади тушунчаси паст, мушоҳадаси саёз, иродаси суст кишиларгагина суяниб иш кўрадилар улар. Тошкентда юз берган қўпорувчиликка таёргарлик тадрижи ҳам шуни тасдиқламоқда. Бу биздан ҳушёрликни оширишни, фарзандларимиз ҳар бир қадамидан огоҳ бўлишликни, ота-боболаримиздан қолган мерос-»бир болага етти қўшни ота-она» деган нақлга риоя қилишликни тақоза этмоқда.

Ҳурмирза Холматов, кекса деҳқон:

- Ёшим юзга яқинлашиб бормоқда. Бу бош нималарни кўрмади дейсиз. Қаҳатчилик йиллари, уруш даҳшатлари, «Пахта иши» ва «Ўзбеклар иши» деб ном олган шўро қатағонлари ҳам шундай кўз ўнгимда. Ёруғ кунларни кўриш энди насиб этмас экан-да, дея тушкунликка тушган вақтларимиз ҳам бўлган. Яратганнинг ўзи оҳу-зорларимизни эшитди - бошимизга доно ва жасур инсонни Бахт қуши қилиб юборди. Истиқлолга эришиб, ўзликни таниш томон юзландик. Ҳа деса кундага айлантириш учун кесиб-чопиб турилган ғурур дарахтимиз бўй кўрсата бошлади, кўкрагимизни тўлдириб нафас олишга бўлган истагимиз рўёбга чиқди.

Афсуски, қонга ботган қўлини қаерга яширишни билмай пана-пастқам жойлардан паноҳ топган нияти бузуқ кимсаларнинг бундай кирдикорлари ҳам бор экан. Лекин улар чучварани хом санашибди. Ҳурлигимизни даф қилмоқчи бўлган илоннинг бошини янчиб, заҳар тўлган тишларини суғуриб олишга қурбимиз етади.

Қирқ беш йил сувчилик қилганман. Ўндан ортиқ фарзандларим бор. Невараларимнинг саноғига эса етолмайман. Саждага бош қўйганларимда Яратгандан юртга тинчлик, юртбошимизга омонлик тилайман.

Мавлуда Қўлдошева, пиллачилик бригадаси бошлиғи.

— «Феврал воқеалари»ни кўриб, тўғриси, кўз ёшларимни тиёлмадим. Ким онаси, ким отаси, ким фарзанди доғида жигари хун. Нақадар аянчли манзара! Ўша фожеа қурбонлари тонг-ла уйқудан уйғонганда, ота-онасига салом берганда ёки фарзандининг сочларини силаб эркалатганда, ёки бўлмаса, дугонасининг сирига-сирдош бўлмоқ учун кўчага отланганида бу ёруғ дунё билан видолашувига бир неча лаҳзалар қолганлигини ўйлаганмиди ахир?

Биз қандай эзгу-ниятларни дилга жо қилиб яшамоқда эдик. Аёллар йили деб эълон қилинганлиги муносабати билан «Қайкиобод» хўжалигида ишловчи хотин-қизларга қатор имтиёзлар жорий қилинди. Эндиликда улар учун ҳафтанинг пайшанбаси дам олиш куни деб белгилаб қўйилган. Тикувчилик цехи ишлаб турибди. Шу ўринда бу ерда тажрибадан ўтган бир янгиликни айтиб ўтишни истардим. Нақд пул тўлаш имкони бўлмаганлар махсус дафтарга қайд этиш йўли билан ўзларига зарур бўлган маҳсулотни олиб кетишлари мумкин. Шу пайтгача қишлоқда газ йўқ эди. Президентимиз Фармонлари шарофати билан юқори босимли 7 километр газ қувури тортилди. 500 хонадон газлаштирилди. Боз устига фарзандларимиз ўз салоҳиятларини тезроқ намоён қилиш имконияти бўлиши учун қишлоқда академик-лицей қурилаяпти. Бундан ташқари, Тошкентдагидан қолишмайдиган гимназия-мактаб ишлаб турибди. Унда 500 ўқувчи илм-фан сирларидан воқиф бўлмоқда.

Сўнгги йилларда хўжаликда 67 гектар ер томорқа ва уй-жой учун ажратиб берилгани, бу ҳам аслида мамлакатимизда олиб борилаётган инсонпарварлик сиёсатининг тантанаси эмасми?!

Чўққига бирдан чиқиб бўлмайди. Буни ғанимларимиз ҳам яхши билишади. Лекин дил пок бўлмаса қийин: ютуқларимизни кўриб кўрмасликка олаётганлари, мамлакатимизнинг ёруғ кунлари - фарзандларимизнинг онгини заҳарлаши кўнгилларига шубҳа-гумонлар оғусини ташлашга зўр бериб уринаётганлари ҳам аслида шундан. Улар бизни алдай олмайдилар. Биз энди уларнинг кимлигини хўп билиб олдик.

Ҳабибулла Қорабоев, комбайнчи:

— Барча касофатнинг боши бекорчиликдан. Агар бунга ота-она, яқин қариндош-уруғлар, қўни-қўшинларнинг лоқайдлиги қўшилса, албатта, бир кор-хол бўлиши аниқ. Ҳаётда бунақа воқеаларни кўп кўрганмиз. Яна баъзи ота-оналар борки, боласи тайинли иш билан машғул эмаслигини билса-да, чўнтагида қаердан пул пайдо бўлиб қолганлиги билан қизиқмайди ҳам. Ўзини-ўзи эплаб юрибдику, деб қўя қолади. Феврал воқеалари ҳақиқатдан ҳам кўзларимизни очди. Агар сен ерга буғдой ёки чигит экмасанг, уни ажриқлар босишини яна бир карра тажрибадан ўтказдик. Бугун қанчадан-қанча ота-оналарнинг боши ҳам. Саёқ юриб таёқ еган ёш-ёш йигитларга қараб ҳам ичинг ачийди, ҳам нафратинг қўзғайди. Ахир инсонга бош нега берилади, қўл-оёқ нима учун керак, агар у ишламаса, билиб-билмай қадамини босмаса!

Лекин бир нарсани аниқ тушундим: англаш жараёни тезлашди. Айниқса, «Феврал воқеалари» ҳужжатли фильми намойишидан сўнг асл турқи-тарофати фош этилган, юзига тортган ниқоби олиб ташланган ғаламисларига нисбатан халқнинг қаҳр-ғазаби жўш уриб кетди. Кўп нарсалар ойдинлашди. Иккиланиб юрган кимсалар ҳам айбига иқрор бўлиб келмоқда. Ўтган йили 176 гектар майдондаги ғаллани ўриб олган эдим. Бу йил «Нива» комбайни билан 200 гектар майдондаги барака ҳосилини йиғиштириб олдим. Иншооллоҳ, дастурхонимиз тўла нон бўлади. Ҳеч кимга зориқиб қолмаймиз. Демакки, ҳаётимиз бунданда яхши бўлади. Эртанги кунга ишонч билан яшашдан ортиқ бахт бор эканми?

Зайниддин РИХСИЕВ
«Ишонч» мухбири.

Ижтимоий ҳимоя

АСЛИ ДУНЁ МЕҲРДАН ЯРАЛГАН

Пешку туман агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшма қўмитасининг туман ижтимоий-иқтисодий ривожланишидаги тутган ўрни сезиларлидир. Қуйида белгиланган режа асосида иш олиб бораётган мазкур уюшма касабақўми раиси Ахтам ХОЛОВнинг фикр-мулоҳазаларини эътиборингизга ҳавола этамиз.

— Энг аввало йил бошида ишни икки томонлама имзоланган жамоа шартномаларининг қандай бажарилаётганлигига эътиборни қаратдик. Унинг ҳар бир банди хусусида касабақўм етакчилари ва маъмурият вакилларининг ахборотлари тингланиб, атрофлича муҳокама этилди. Шу билан бирга, ўтган йил амал қилган жамоа шартномаси ижроси ҳам алоҳида назоратда бўлди. Масалан, унда ишловчилар учун 117 та имтиёз бериш кўзда тутилган эди. Йил давомида иқтисодий аҳволи ночор оилалардан 38 тасига мақсадли ёрдам уюштирилди. Битта оилага вилоят, учтасига туман, 14 тасига касаба уюшма қўмиталари маблағлари, қолган 20 та оилага хўжалик ва ташкилотлар ҳисобидан тегишли ёрдам кўрсатилди.

Ночор оилаларнинг ўқувчи фарзандларига 90 минг сўмлик дарсликлар олиб берилди. «Ўзбекистон» жамоа хўжалиги касаба уюшма қўмитаси билан ҳамкорликда беш нафар оила болаларининг суннат тўйи нишонланди. Туман ёшларини қўллаб-қувватлаш мақсадида «Камолот» жамғармаси туман бўлимига 15000 сўм ўтказилди. Ҳар бир байрам арафасида ночор ва ногиронлар оилаларига бирма-бир кириб, аҳволидан хабар олинди. Совға-саломлар ташкил қилинди. «Энг ибратли келинчак» кўрик- танловида 65 нафар ёш келинчак иштирок этиб, ғолиблар туман касаба уюшмаси томонидан рағбатлантирилди. Туман халқ таълими бўлими билан «Энг яхши қишлоқ тарбиячиси» кўрик-танлови ташкил этилиб, унда 36 нафар тарбиячи иштирок этди.

Бизнингча, мазкур тадбирлар ёшлар ўртасида таълим-тарбия, меҳр-оқибат, ўзаро ҳамкорлик, ҳамжиҳатлик ва уюшқоқлик хусусиятларини ривожлантириш мақсадлари учун хизмат қилди, дейилса муболаға бўлмас.

Яқинда бўлиб ўтган «Аёл ва ҳуқуқ» мавзуидаги илмий-амалий семинарда эса «Туман хотин-қизларини ижтимоий ҳимоя қилишда касаба уюшма қўмиталарининг роли тўғрисида»ги маърузада кўпчиликнинг тили ва дилидаги амалга оширилиши зарур бўлган эзгу ишлар тилга олинди.

Шуни таъкидлаш керакки, бошланғич касаба уюшма қўмиталари қошида меҳнат низоларини кўриб чиқувчи доимий комиссия ишлаб турибди. Унинг таркибига маъмурият ва касабақўмдан тенглик асосида вакиллар киритилган. Туман касаба уюшма қўмитаси қошида эса меҳнаткашларнинг мурожаатлари билан ишлаш доимий комиссияси фаолият кўрсатмоқда. Тушган мурожаатлар шу комиссия томонидан ўрганилади ва ҳал қилинади. Жумладан, ўтган йили тушган 16 та аризанинг 13 таси ижобий ҳал қилинди, меҳнат низолари билан боғлиқ бўлган аризалар эгаларига эса мазкур иш юзасидан ҳуқуқни муҳофаза қилиш идораларига мурожаат этиш тавсия этилди.

Меҳнатни муҳофаза қилиш масаласи ҳам диққат марказимизда. Жамоа шартномалари ва туман ҳокими билан туман касабақўми ўртасида имзоланган битимнинг асосий қисмини тармоқ меҳнаткашларига соғлом, хавфсиз иш ва дам олиш шароитлари яратиб бериш масалалари эгаллаганлиги ҳам шундандир. Ўтган йили ушбу мақсадлар учун 10 миллион сўм атрофида маблағ сарфлангани фикримиз далилидир.

Уюшма аъзоларини соғломлаштириш масаласида муайян ишлар қилинмоқда. Йўлланмалар сўраб навбатда турганлар сони кўп. Айниқса, «Моҳи-Хоса», «Чинобод», «Турон», «Зомин» санаторийларига талаб жуда катта. 1998 йилги ёзги дам олиш мавсумида «Ёшлик» хўжаликлараро оромгоҳида 574 нафар ўғил-қиз саломатлигини мустаҳкамлади. Йўлланмаларнинг ота-оналардан олиниши керак бўлган қиймати касаба уюшмалари ва хўжаликлар ҳисобидан қопланди. Бу йилги ёзги дам олишни ташкил қилишда ҳам катта муаммоларга дуч келдик. Уларнинг асосийси - маблағ етишмаслигидир. Ачинарлиси, шу пайтгача тарбиячи ва хизматчиларнинг бир қисми ўтган мавсумда ишлаган ҳақларини ололганларича йўқ. Хўжаликларнинг оромгоҳдан қарзи кўп. Уларнинг ҳисобида пулнинг кам бўлиши, тушган пулнинг ҳам кўп қисми махсус ҳисоб рақамларига ўтиб кетиши ишимизда катта қийинчиликлар туғдирмоқда. Шунга қарамасдан, биз қатор ташкилот ва корхоналар билан ҳамкорликда «боши берк кўча»дан қандай қилиб чиқиш йўлларини ахтармоқдамиз. Ҳатто вилоят ҳамда туман ташкилотлари билан мавжуд вазиятни ўнглаш юзасидан фикрлашиб, тегишли маслаҳатлар, тавсия ва таклифлар устида ишламоқдамиз. Бошланғич ташкилотларга баҳоли-қудрат кўмак бериши мумкин бўлган ҳомийларни аниқлаяпмиз.

Хуллас, ўтирган бўйра, юрган дарё деганларидек, изланишларимиз оз бўлса-да ўз самарасини беришига ишониб ҳаракат қилаётирмиз.

Жорий йилда спорт ва маданий-оммавий тадбирлар ўтказиш масаласи жиддий қилиб қўйилди. Чунки уларсиз тармоқда кўнгилдагидек самарани қўлга киритиш қийин. Туман ҳокимлиги жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси билан биргаликда «Отам-онам ва мен спортчилар оиласиданмиз» шиори остида оилалар ўртасида ўзаро мусобақани ўтказдик. Унда Навоий номли, «Янгиобод», «Ўзбекистон» жамоа хўжаликлари вакиллари бўлиб қатнашган оилалар фахрли уч ўринни эгаллашди. Туман «Футбол клуби» билан келишиб, жамоа хўжаликлари ва ташкилотлар ўртасида футбол бўйича беллашувларни ташкил қилдик. Шунингдек, ёшлар ўртасида Миллий кураш бўйича туман биринчилиги ҳам муваффақиятли ўтди. Вилоят мусобақаларида туманимиз шарафини ҳимоя қилган «Янгиобод» жамоа хўжалиги спорт йўриқчиси Тўра Шоев оиласи фахрли ўринни эгаллади. Шунингдек, туманимиз марказидаги «Пахтакор» ўйингоҳида маблағ йўқлиги сабабли айрим тадбирлар амалга ошмаётган эди. Ҳокимлик аралашиб, 203 минг сўмлик маблағ билан ёрдам бергач ишлар юришиб кетди. Шу билан бирга ушбу ўйингоҳда 2 та теннис корти ҳам қурилди.

Туман миқёсида белгиланган тадбирларимиздан хотин-қизлар ҳуқуқий, ижтимоий, иқтисодий манфаатларини ҳимоя қилиш, уларнинг оила ташвишларидан холи бўлишлари учун иш жойларида энг қулай шарт-шароитларни яратиб бериш, саломатликларини муҳофаза этиш ва талаб-эҳтиёжлардан келиб чиққан ҳолда дам олишларини таъминлаш масалалари ҳам муносиб ўрин олган. Ана шу сингари вазифаларнинг ҳаётийлигига эришиш мақсадида бошланғич ташкилотлар қандай ишлар олиб бораётганини бешта жамоа хўжалиги касабақўм йиғилишларида атрофлича муҳокама қилиб борамиз ва аниқ ёрдам кўрсатишга ҳаракат қилаяпмиз. Чунки йўлбошчимиз Ислом Каримов айтганларидек: «Инсонларни ҳимоялаш, боқиш, зарур товарлар билан таъминлаш ва энг муҳими, уларнинг қалбида келажакка ишонч уйғотиш қуруқ ваъдалар ва жарангдор баёнотлар билан амалга ошмайди».

Касаба уюшма ҳаёти: ҳисобот ва сайловлар

МОДДИЙ ВА МАЪНАВИЙ МАДАД

Касаба уюшма ташкилоти ўтган беш йил давомида ўқув ва меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, меҳнатни муҳофаза қилиш, маиший хизмат шароитларини яхшилаш, соғломлаштириш ва дам олишни ташкил этиш, талаба, ўқитувчи ва ишчи-хизматчиларни ижтимоий, иқтисодий, ҳуқуқий манфаатларини ҳимоя қилиш билан фаол шуғулланди. Қўмита ҳузурида «Меҳнат низолари»,«Соғломлаштириш»,«Талабалар уйи билан ишлаш» каби комиссиялар тузилди.

Вазирлар Маҳкамасининг 1997 йил 11 -мартдаги Қарорига мувофиқ меҳнат шартномасининг ягона йўналиши тасдиқланиши муносабати билан консерватория хусусиятидан келиб чиқиб меҳнат шартномасининг намунавий шакли ишлаб чиқилди.

Қайси ташкилотда меҳнат интизоми яхши йўлга қўйилса, ўша ерда иш сифати, фаолият даражаси юқори бўлади. Шу сабабдан ҳам ўқув юрти касаба уюшма ташкилоти бу масалага катта эътибор бермоқда. Бу борада турли тадбирлар ишлаб чиқилиб, улар амалга оширилмоқда.

Касаба уюшма ташкилоти ва раҳбарият шерикчилик тамойиллари асосида фаолият кўрсатмоқда. Иш ҳақи, пенсия, стипендияларни белгиланган вақтларда тўлаш учун барча чоралар кўрилмоқда. Жамоани ижтимоий-иқтисодий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш мақсадида бу йил 504 кишига 1 миллион 700 минг сўмликдан кўпроқ, беш йил давомида эса олти ярим миллион сўмликдан зиёд моддий ёрдам пули берилди.

Ўтган беш йил давомида жамоа аъзолари саломатлигини тиклаш, дам олишни яхши ташкил этиш мақсадларида даволаниш ва ҳордиқ чиқариш масканларига 181 та, яъни салкам уч миллион сўмлик йўлланма сотиб олинди. Шу жумладан 38 нафар кам таъминланган ходим ва талабаларга имтиёзли йўлланмалар берилди. Салкам уч юз киши парҳез таом йўлланмалари билан таъминланди, шу жумладан 44 талабага йўлланмалар бепул берилди.

Касаба уюшма қўмитаси студентларнинг «Чимён»,«Кумушкон»,«Қизил сой», «Сумча» дам олиш масканларига оммавий чиқишлари уюштирилди.

- Касаба уюшма ташкилоти,-деди Мухтор Ашрафий номли Тошкент давлат консерваторияси касаба уюшма қўмитаси раиси Анвар Лутфуллаев ҳисобот маърузасида,- маданий-оммавий, аҳлоқий-тарбиявий, ўқув-ижодий йўналишида фаол қатнашиб, жамоа ташкилотлари, факультетлар деканатлар, кафедралар билан ҳамкорлик қилмоқда. Жамоанинг турли тадбирларини ўтказишда моддий, ташкилий жиҳатдан ёрдам бермоқда. Айниқса, ёшлар тарбияси юзасидан фаоллик кучайтирилмоқда.

Ҳар йилги Мустақиллик, Наврўз айёмлари, «Хотира ва қадрлаш куни» каби байрам тадбирларини, учрашувлар, турли ижодий кечаларни ташкил этиш ва ўтказишда касаба уюшма ташкилоти доимо муносиб ҳиссасини қўшиб келмоқда. Яхши анъанага айланиб бораётган, ҳозирда республика миқёсида ўтказилаётган Халқ чолғу оркестлари, хор ва ғижжак фестиваллари кенг миқёсда ўтказилиб ўз мухлислари ва шинавандаларига эга бўлмоқда, катта тарбиявий аҳамият касб этмоқда. Бу ишларда ҳам касаба уюшма фаолларининг моддий ва маънавий ҳиссаси оз эмас. Шуни ҳам таъкидлаш керакки, Тошкент шаҳар маданият ходимлари касаба уюшма қўмитаси ҳам ҳар йили бўлиб ўтадиган «Ғижжак фестивали» ҳамда турли хилдаги танловлар учун маблағлар ажратмоқда.

«Аёллар йили» муносабати билан ва касаба уюшма қўмитаси 326 хотин-қизни моддий рағбатлантирди, бир қатор аёлларга намунали ишлари учун ташаккурномалар эълон қилинди.

Маърузачи ва сўзга чиққан нотиқлар ўқув-ижодий йўналиши билан боғлиқ ишларга яқиндан кўмаклашиш, ёшлар тарбияси юзасидан деканатлар билан алоқани мустаҳкамлаш, жамоани ижтимоий ҳимоялаш, талабалар уйида қулай шарт-шароитлар яратиб бериш юзасидан фикр-мулоҳазаларини билдирдилар, камчиликларни танқид қилдилар. Масалан, факультетлар касаба уюшмаларида талаб даражасидаги фаоллик сезилмаяпти. Талабаларнинг меҳнат интизоми, моддий шароитлари билан етарли шуғулланилмаяпти.

Консерватория биносидаги ошхонада тайёрланаётган таомлар нархи баланд ва сифати кўпчиликни қониқтирмаяпти. Ушбу масала касаба уюшмаси томонидан ўрганиб чиқиш, келажакда ошхонани хусусий йўналишда ташкил этиш, миллий таомлардан кўпроқ тайёрлаш ва нархларни арзонлаштириш ҳақида ҳам фикрлар билдирилди.

Нотиқлар жамоанинг ҳуқуқий билимини ошириш ва бу мақсадда мунтазам лекция ва суҳбатлар, турли тадбирлар уюштириш замон талаби эканлигини билдирдилар. Ходимларни йўл чипталари билан таъминлаш лозимлиги ҳам таъкидланди.

Маъруза юзасидан сўзга чиққан профессор Ғани Тўлаганов, консерватория хотин-қизлар бирлашмаси раиси Фазилат Шукурова, доцент Мурод Тошмуҳамедов, профессор Ашур Назаров ва бошқалар касаба уюшма фаоллигини ошириш, интизомни мустаҳкамлаш, ижтимоий ҳимояни кучайтириш, ҳуқуқий ва меҳнат маданиятини ошириш, соғломлаштириш ва дам олишни ташкил этиш, кам таъминланганларни моддий қўллаб-қувватлаб бориш юзасидан таклиф ва мулоҳазаларини билдирдилар.

Будир ПЎЛАТОВ.

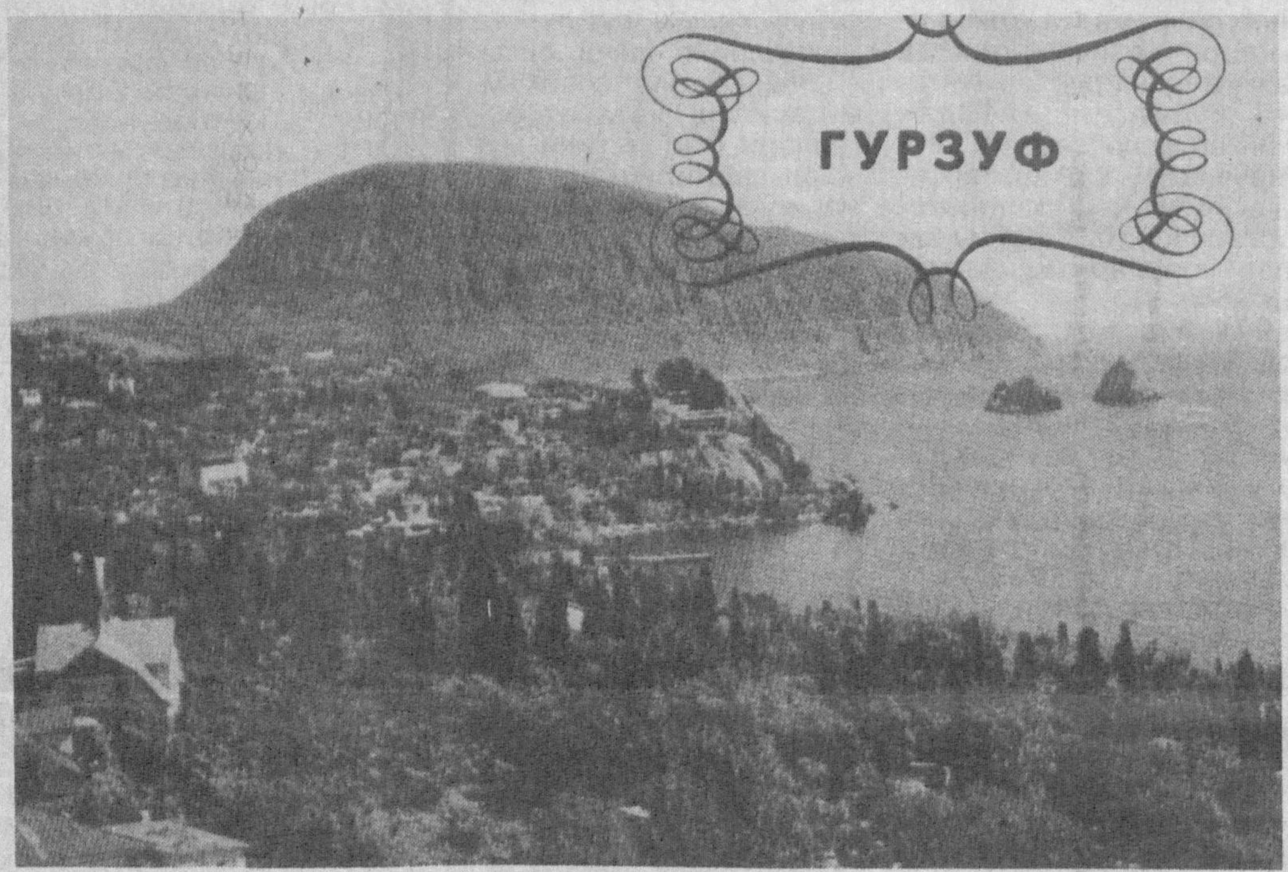

Қрим

МИНТАҚА ДАВЛАТЛАРИДА

ДУШАНБЕ. РАТА-ТАСС ахборот маҳкамаси тарқатган хабарда ёзилишича, Тожикистон ички ишлар вазирлиги ходимлари Душанбе шаҳрида бир неча кишидан иборат гиёҳванд моддаларни ташиш билан шуғулланган гуруҳни қўлга туширган. Оғу ташувчилардан умумий миқдори 10 миллион АҚШ доллари миқдорида баҳоланадиган тоза героин моддаси тортиб олинган. Айни пайтда уларга нисбатан жиноий иш қўзғатилган.

* * *

ОСТОНА. РАТА-ТАСС ахборот маҳкамаси тарқатган хабардан маълум бўлишича, Қозоғистоннинг Чимкент вилоятида қалбаки пул ясовчи икки киши қўлга олинган. Уларнинг ёнидан 88.700 АҚШ доллари миқдоридаги қалбаки пул топилган. Қозоғистон ички ишлар вазирлиги ходимларининг билдиришича, қалбаки долларларни бир қарашда ҳақиқийсидан фарқлаш қийин, уларни махсус текширув асбоблари орқалигина аниқлаш мумкин экан. Пухталик билан ишланган қалбаки валютани пул алмаштириш шохобчасидагилар алмаштириш жараёнида сезиб қолишган ва шу заҳоти тегишли органларга хабар қилишган. Товламачилар тезда қўлга олинган ва айни пайтда суриштирув ишлари олиб борилаётир.

* * *

БИШКЕК. Қирғизистон ҳукумати мамлакатда электр-энергия муаммоларини бартараф этиш учун тадбирлар ишлаб чиқмоқда. Хусусан, мамлакатдаги айрим электр мажмуаларини хусусийлаштириш ва уларни замонавий технологиялар билан таъминлашга қарор қилинди. Шу боис Европа тикланиш ва тараққиёт банки Қирғизистон энергия мажмуини хусусийлаштириши учун ёрдам беришга тайёрлигини билдирган.

Мутахассисларнинг ҳисоб-китобларига кўра, мамлакатдаги энергия-таъминот мажмуини такомиллаштириш учун 600 миллион АҚШ доллари миқдорида маблағ зарур экан.

(ЎзА)

Касабақўм кўп ишга қодир

БУ ҚАДИМ ЙЎЛЛАР

хатирчилик йўлсозлар иқтисодий жиҳатдан катта самарага эришаётирлар

Айрим ҳолларда йўл қурилиш корхоналари катта ҳажмдаги ишларни бошлашади-ю, охирига етказа олмай қарзга ботиб, қийин аҳволга тушиб қолишади. Хўш, бундай корхонанинг иқтисодий аҳволи қандай бўлади?

Биз ана шу савол билан Хатирчи туман автомобил йўллар бошқармасига бордик. Бошқарма иш фаолияти уч йил илгари қониқарсиз аҳволда, раҳбарларга ёлчимай, жамоада уюшқоқлик ва тадбиркорлик етишмасди. Кўплар ўзи бўларчилик кайфиятида эди.

Мана, бугун эса корхона шаънига туман аҳлидан миннатдорчилик билдирилаяпти. Йўлсозлар ҳамжиҳатлик ва тадбиркорлик асосида иш юритиб, корхонани иқтисодий тангликдан олиб чиқиш чораларини излади. Бунинг учун қаттиқ меҳнат қилишга тўғри келди.

Бошқарма тасарруфида 428 километр масофадаги йўл мавжуд. Ана шу йўлларни равон ва соз қилиб таъмирлаш, улар атрофини кўкаламзорлаштириш бугун ҳар бир йўлсознинг асосий мақсадига айланган. Ўн бир ой ичида 72 километр масофадаги йўл таъмирланди.

Лангар тоғ йўналишида сел туфайли иккита катта кўприк шикастланганди, уни тузатишга эса 30 миллион сўм маблағ сарфланди.

Корхонанинг ўзида асфалт-бетон ишлаб чиқариш цехи мавжуд. Шу жиҳатдан ҳам уларнинг ишида узилиш бўлмай белгиланган муддатда режалар бажарилмоқда. Корхона маъмурияти бу йил 172 километр масофани таъмирлашни ўз зиммасига олган. Бунинг учун 120 миллион сўм маблағ ажратилди.

Йўлсозлар Эшмурод Абдиев, Абдураҳмон Пўлатов номли жамоа хўжаликлари ҳудудида шаҳар типидаги янги йўл қурилишини бошлаб юбордилар. Айни пайтда ана шу ишнинг 60 фоиздан ортиғи бажарилди. Шуниси эътиборга лойиқки, туман хокимининг қарори билан улар ихтиёрига минтақавий асосий йўл ёқасидан 52,8 гектар майдон ажратилди. Шунинг асосий қисмига манзарали ва мевали дарахт кўчатлари ўтқазилди.

Корхонада ишчилар яхши иш ҳақи олишмоқда. Ҳар чоракда белгиланган иш режаси ортиғи билан бажарилганлиги алоҳида таҳлил этилиб, илғорлар 15 минг сўмгача мукофотга сазовор бўлишмоқда. Амалдаги йилда ишчиларга 750минг сўмдан ортиқ моддий ёрдам кўрсатилиши кўзда тутилган.

Воси НОСИР,
«Ишонч» мухбири.

Ислоҳот сабоқлари

ДЕБИТОРЛИК ВА КРЕДИТОРЛИК ҚАРЗ

бу муаммони ҳал этиш йўллари қандай?

Мустақилликка эришганимиздан сўнг, республикамизда барча соҳалар сингари иқтисодиётимизда ҳам кўплаб ижобий ўзгаришларга эришилди. Аммо эришилган муваффақиятлар билан бирга ҳали ечимини топмаган қатор камчиликларимиз мавжуд.

Қурилаётган бир қанча чора-тадбирларга қарамай, бир қанча тармоқ ва корхоналарда, жумладан, Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги, Коммунал хизмат кўрсатиш вазирлиги, «Ўзбек ипаги» уюшмаси тизимида молиявий аҳвол барқарорлигига эришилмади. Зарар кўриб ишлаётган корхоналар сони секинлик билан камаймоқда ва улар кўраётган зарарлар миқдори ҳамон салмоқли.

Юртбошимиз Ислом Каримов айтганларидек, «...фурсат ғанимат. Яқин орада ишлаб чиқариш корхоналарининг молиявий аҳволини ўнглаб олмасак, бу ҳол макроиқтисодий барқарорлик борасида қўлга киритилган ютуқларимизга ўта салбий таъсир кўрсатиши мумкин».

Ўзаро тўловлар муаммосига барҳам бериш вазифаси ҳали тўлалигича ҳал этилмади. Ҳамон муддати ўтган дебиторлик ва кредиторлик қарзлари ҳажми кўплигича қолмоқда. Биз айнан фикр юритмоқчи бўлган масала ҳам шу ҳақдадир.

Хўш, дебиторлик ва кредиторлик қарзларининг олдини олса бўладими?

Дебиторлик ва кредиторлик масалалари иқтисодиёт учун, айниқса, ўтиш даври учун янгилик эмас. Қаердаки ишлаб чиқариш муносабатлари мавжуд экан, бундай қарзлар озми-кўпми, уларнинг муддатлари қисқами-узоқми, амал қилади. Лекин, уларнинг тўлов муддатлари ўтказиб юборилган, яъни умидсиз қарзларга айланган қисмининг ортиб бориши корхоналар молиявий аҳволининг ёмонлашувига олиб келиши ва охир-оқибатда макроиқтисодий даражадаги беқарорликни келтириб чиқариши мумкин. Мана шу нарса бизни сергакликка чорламоқда ва зарур чора-тадбирларни белгилашимизни тақозо этмоқда. Бугунги кунда дебиторлик ва кредиторлик қарзлари масаласини кўтаришнинг асосий сабаби шундаки, унинг асосий тармоқлардаги улуши кундан-кунга ортиб бормоқда. Айниқса, муддати ўтган қарзлар катта ташвиш уйғотяпти.

Ушбу масалада матбуотда бир қанча чиқишларга қарамай, уларнинг пайдо бўлиш сабаблари баҳс мунозаралигича қолмоқда. Мишель Дестресс айтиб ўтганидек, «...ғарам-ғарам нотўловлар ҳосил бўлди, бугунги кунгача ҳеч кимда бу ҳолатдан қандай чиқиш керак, деган саволга бир хил жавоб йўқ». Лекин, сир эмаски, бизга тегишли масалани четдан келиб ҳеч ким ечиб бермайди. Бунинг учун ўзимиз ҳаракат қилишимиз керак. Бизнинг фикримизча, республикамизнинг ўтиш даври иқтисодиётида нотўловларни юзага келтираётган сабабларни бир неча гуруҳга бўлиш мумкин.

Улардан бири технологик сабаблардир. Яъни, саноатнинг қайта ишловчи соҳаларидаги технологияларнинг қолоқлиги, меҳнат унумдорлиги ва меҳнат қуроллари билан таъминланишнинг пасайиши, ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар, материаллар ҳажмининг ортиб кетиши ва амал қилаётган коммуникация системасининг (сув, энергетика, транспорт) фойдалилик даражаси каэффицентининг пастлиги шулар жумласидандир.

Бундан ташқари бевосита иқтисодий сабаблар, яъни товарлар ишлаб чиқарувчиларга нисбатан солиқ юкининг юқори даражадалиги ва иқтисодиётнинг айрим соҳаларида монополиянинг мавжудлиги, корхоналарнинг - МДҲ бўйича савдо шерикларининг оғир молиявий аҳволи, табиийки, тараққиёт йўлига муайян тўсиқ қўймоқда.

Бу муаммоларни бирдан ҳал қилиш қийин, албатта. Бундай шароитда шубҳасиз иқтисодиётни ислоҳ қилишда танлаб олинган беш тамойилнинг бири - давлат бош ислоҳотчи эканлиги қўл келмоқда. Шу йўналишда чиқарилган Президент Фармонлари ва Вазирлар Маҳкамасининг Қарорлари натижасида тўлов оборотидаги интизом мустаҳкамланди, раҳбарларнинг масъулияти оширилди, катта миқдордаги нотўловларнинг олди олинди. Лекин, масала ҳозирча тўлалигича ҳал қилингани йўқ.

Бизнинг фикримизча, дебиторлик ва кредиторлик қарзларини камайтириш бўйича амалга оширилаётган ишларга қўшимча равишда бир қатор вазифаларни киритиш даркор.

Жумладан, биринчи навбатда, кадрларни профессионал даражада тайёрлаш ва уларни жой-жойига қўйиш лозим. Чунки, барча муаммоларни ҳал этиш кадрларнинг профессионал тайёргарлигига ва қобилиятига, ишга нечоғлик масъулият билан ёндошишига, замонавий менежмент, маркетинг сир-асрорларини қанчалик эгаллаб олганига, янги бозор шароитида ишлай билиши, мустақил қарор қабул қилиши, зарур бўлганда жасорат кўрсатишига ҳам боғлиқ.

Бартер қилаётган маҳсулот қийматидан бюджетга тўланиши керак бўлган суммани пул ўтказиш шарти билан қайтадан йўлга қўйиш ҳам иқтисодий соғломлатириш омилларидан бири ҳисобланади. Бу операция туфайли бир вақтнинг ўзида ҳам бюджетга тушум тушади, ҳам корхона ўзи учун зарур маҳсулотга эга бўлади.

Шунингдек, бозор омборда сақланаётган харидоргирсиз, сифати паст маҳсулотларни улгуржи ярмаркаларда ҳамда хом ашё ва товар биржаларида (арзонлаштирилган нархларда) сотишни кенгайтириш ва айрим маҳсулотлар нархини қайта кўриб чиқишни ҳам тақозо этади.

Зарар кўриб ишлаётган, тўловга қобилиятсиз корхоналарни хорижий инвесторларга сотиш йўли билан ишлаб чиқариш фаолияти йўналишларини ўзгартириш, бозор талабларига мос маҳсулотлар ишлаб чиқариш учун тез мослашувчан янги технологияларни жорий қилиш, айланма маблағлар етишмаётган корхона ва ташкилотлар қарамоғида бўлган ижтимоий соҳа муассасаларини (болалар боғчалари, шифохоналар, соғломлаштириш комплекслари) тегишли маҳаллий ҳокимиятлар тасарруфига ўтказиш ҳам иқтисодиётни соғломлаштиришга хизмат қилади. Яна бир омил борки, бу қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқарувчиларини иқтисодий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш билан боғлиқ. Чунки, у иқтисоднинг барча соҳаларини хом ашё билан таъминловчи етакчи манбаа ҳисобланади. Уни иқтисодий жиҳатдан ривожлантирмай туриб тараққиётимизни тасаввур ҳам қилиб бўлмайди.

Юқорида келтирилган барча тадбирлар муштарак ҳолда ва ҳукуматимизнинг бевосита амалий раҳбарлигида амалга оширилгандагина тўлов оборотидаги муаммоларни, дебиторлик ва кредиторлик қарзларни, корхоналарнинг молиявий аҳволини яхшилаш мумкин.

Назиржон ХАЙИТАЛИЕВ.

Ўзбекистон Республикаси мустақил

Мамлакатимиз тараққиёт йўлидан собитқадамлик билан бормоқда. Янгича муносабатлар асосида иқтисодиётнинг барқарорлашувида азалий ва ҳамиша навқирон Жиззах вилояти халқининг ҳам ўз ўрни бор.

Жумладан, Жиззахнинг миришкор деҳқонлари ўтган йили вилоят тарихида биринчи марта ғалла тайёрлаш ва давлатга топшириш режасини муваффақиятли бажардилар.

Ўтган йиллар давомида вилоятда қатор саноат корхоналарининг янги ишлаб чиқариш қувватлари ва ижтимоий-маданий иншоотлар фойдаланишга топширилди.

Вилоятда барча молия манбалар ҳисобидан 22,7 миллиард сўмлик капитал маблағ ўзлаштирилиб, шундан салкам 17 миллиард сўми қурилиш-монтаж ишларини ташкил этди.

Мустақиллигимиз йилларида Жизззах-Тошкент электр темир йўли, Жиззах шаҳрида йилига 29,7 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариладиган мебель корхонаси, йилига 4,2 минг тонна тайёрланадиган заводнинг биринчи навбати фойдаланишга топширилди. Йилига 10 минг тоннага яқин ўсимлик ёғи ишлаб чиқарувчи «Джибри» Ўзбек-Британия қўшма корхонасининг ишга туширилиши эса аҳолини ушбу маҳсулотга бўлган талабини қондиришда муҳим омил бўлмоқда.

Хорижий сармоялар ҳисобидан «Бахмал-Шароб» ҳиссадорлик жамияти, Полшанинг «Марполь» фирмаси билан ҳамкорликда йилига 2,8 миллион дона бир ярим литрлик полиэтилен идишда минерал суви ишлаб чиқариш линияси, Қўйтош қўрғонида эса Ўзбекистон-Россия «Воллостанит» қўшма корхонасининг ишлаб чиқариш цехи иш бошлади.

Аҳолининг ижтимоий шароитини янада яхшилаш мақсадида 1609 минг кв. метр уй-жой , 21,7 минг ўқувчи ўрнига мўлжалланган умум-таълим мактаблари, 1,87 минг ўринли болалар боғчаси, 602 ўринли касалхоналар, ҳар сменада 2,8 минг кишини қабул қиладиган табобатхоналар ва 35 та қишлоқ даволаш шаҳобчалари қурилди.

Ижтимоий соҳага берилаётган эътибор натижасида Жиззах шаҳрида қурилган Бахт уйи, «Мўъжиза» болалар маданият ва истироҳат боғи аҳолининг севимли дам олиш масканига айланмоқда.

Вилоятдаги мавжуд маҳаллаларнинг ўттизтасида гузарлар бунёд этилди. Ушбу гузарлар барча қулайликларга эга бўлиб, аҳолига маиший хизмат кўрсатиш, турли маданий-маърифий тадбирлар, тўй-маъракаларни ўтказишда муҳим аҳамият касб этмоқда.

Вилоят ҳокимлигининг ташаббуси билан ҳар ойда бир марта «Маҳалла» кунининг ўтказилиши кўплаб хайрли ишларни рўёбга чиқармоқда.

Аҳолини соғломлаштириш, ўсиб келаётган авлодни соғлом ва бақувват қилиб тарбиялаш энг долзарб вазифалардандир. Буни назарда тутиб, соғломлаштириш масканларини таъмирлаш, уларни замонавий тиббиёт ускуналари билан жиҳозлаш, энг асосийси, аҳолига малакали тиббий ёрдам кўрсата оладиган етук шифокорлар билан таъминлаш борасида сезиларли иш олиб борилмоқда. Ҳозирги кунда вилоятда 59 та касалхона 175 та поликлиника мавжуд бўлиб, уларда 2139 нафар олий маълумотли шифокор ва 8284 нафар ҳамширалар фаолият юритишмоқда.

Жиззах шаҳрида жаҳон андозалари талаблари даражасидаги туғруқхона қайта таъмирланди, «Соғломлаштириш ва гўзаллик» салони, ногиронларнинг «Тикланиш» маркази бунёд этилди. Ўтган йиллар мобайнида 1512 км газ ва 83 км ичимлик суви тармоқлари фойдаланишга топширилди. Бунда айниқса вилоятнинг Зарбдор, Пахтакор туманларида яхши натижаларга эришилди.

Жиззах шаҳри ва атрофини тоза ичимлик суви билан таъминлаш мақсади-

ҚУЁШГА ЮЗ ТУТГАН ХАЛҚ

4 Менинг нафсим балодир
ШОХИДАМАС, БАРГИДА

IONCH
...РАЦИЯСИ ГАЗЕТАСИ
(738)

СЕШАНБА, ЧОРШАНБА, ЖУМА ВА ШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

ТУТГАН ХАЛҚ

...озлаб, минглаб мактубларда «Февраль ... сабоқ бўлди, дейилмоқда

ЖИЗ...

...нч акс...

...ларда ўз қилмишларига яраша халқимиз олдида жавоб беришига имоним комилдир».

Китоб туманидаги 2-ўрта мактаб ўқитувчилари, Пахтакор туманидаги Ғафур Ғулом номли 2-ўрта мактаб ўқитувчиси Т. Жабборова, гурланлик фахрий ўқитувчи Ш. Ўрозбоев, Қизириқ тумани халқ таълими ходимлари, Учқўрғон туманидаги 42-ўрта мактабнинг олий тоифали ўқитувчиси М. Ашурова, Термиздаги 9-мактаб директори О. Худойназарова, Наманган шаҳридан Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ўқитувчи А. Мамажонов, Фориш туманидаги 1-ўрта мактаб ўқитувчиси, «Эл-юрт ҳурмати» ордени нишондори Х. Тўраев, Қўшкўпир тумани 39-мактаб ўқитувчиси, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ёшлар ... йўлида бутун куч-ғайратларини аямасликларини билдиришган.

Эътиборли томони шундаки, келаётган шошилинчномалар муаллифлари турли миллат вакилларидир. Пахтакор туманидаги 31-мактаб-интернат директори О. Хван жўнатган шошилинчнома ҳам диққатга сазовор: **«Менинг отам корейс, онам — рус, турмуш ўртоғим ўзбек йигити. Ўзбек урф-одатлари бизнинг оиламизга сингиб кетган. Ўзбек тилини ўз она тилидек билувчи менинг отам биз фарзандларига ҳам бу тилни ўргатишдан ташқари, туғилиб ўсган юртга хиёнат номарднинг иши, деб тинмай уқтирардилар. Ўз навбатида бу ўгитни фарзандларим қулоғига қуяр эканман, бу юртдан қандай айро тузар эканман, хаёлан тез-тез 16 февраль воқеалари кўз олдимда намоён бўлади. Биз мураббийлар ўз ўқувчиларимизнинг маърифатли ва одобли инсонлар бўлиб етишишида мажбуриятлимиз. Февраль воқеалари бизнинг юртимизда минбаъд такрорланмаслиги керак».**

Ўзбекистон кўп миллатли мамлакат. Бу юртда юздан ортиқ миллат вакиллари истиқлол сурури билан яшамоқдалар. Улар оғир кунларда ҳам бирга бўлишган, иншооллоҳ, яхши кунларда ҳам ҳамдаму ҳамфикр. Бироқ, ўзимиздан чиққан айрим «бало»лар баъзи бир хорижий мам-

Жиззах шаҳридаги Ўзбекистон-Туркия қўшма корхонаси тўқувчиси Дилбар Маткаримова.

А.ТЎРАЕВ олган суратлар. (ЎзА)

...савияда ўтказилди.

Халқ таълимини такомиллаштириш, фарзандларимизни келажакда етук ва баркамол қилиб тарбиялашга бор имкониятлар ишга солинмоқда. Вилоят умумтаълим мактабларининг муаллимлари ўз малакаларини ошириш, маориф соҳасидаги илғор тажрибаларни ўрганиш мақсадида Франция, Германия, Туркия, Малайзия, Исроил давлатларида бўлиб қайтдилар. Бир неча хорижий тиллар ўқитувчилари Халқаро АКСЕЛС ташкилотининг инглиз тили ўқитувчилари ўртасида ўтказилган танловнинг ғолиби бўлдилар.

Шунингдек, танловнинг ... жарилаётгани муҳокама қилинди, уларни амалга оширишнинг чора-тадбирлари белгиланди.

Вилоятдаги мавжуд учта театр аҳолининг маданий савиясини оширишга ўз ҳиссасини қўшиб келмоқда. Мазкур театрлар жамоалари жойларда 260 дан ортиқ тадбирлар ўтказганлиги, уларнинг 40 таси хайрия тадбирлари эканлиги ҳам фикримизнинг далили бўла олади.

Вилоят қўғирчоқ театрининг АҚШда ижодий сафарда бўлиши, у ерда «Томоша» спектаклини инглиз тилида намойиш этганлиги ҳали бу жамоанинг ижодий имкониятлари катта эканли-... нёқарашини шакллантиришда бебаҳо аҳамиятга эгадир. Кейинги пайтларда аҳоли ўртасида китобхонликнинг камайиб кетаётганлиги албатта ташвишланарли ҳолдир.

Жиззах вилоятида ўтиш даврининг иқтисодий қийинчиликларига қарамай, мавжуд кутубхоналарни сақлаб қолишга, туман кутубхоналарини бепул китоблар билан таъминлаб бориш юзасидан хайрли ишлар амалга оширилмоқда. Ҳозир вилоятда икки юз олтмишдан ортиқ ҳар турдаги кутубхоналар бор. Бироқ ҳали бу соҳада камчиликлар, муаммолар етарли.

Вилоятда амалга оши-... лоят ҳокимлиги билан имзолаган. Ўтган йили вилоят туманларидаги меҳнат биржаларига ўн мингдан ортиқ киши иш сўраб мурожаат қилган бўлса, уларнинг етти ярим минг нафари халқ хўжалигининг турли тармоқларига ишга жойлаштирилди. Қўшимча иш жойларини ташкил этишни амалга ошира бориб беш мингдан ортиқ иш жойи очилиб, ҳар бир иш жойининг қиймати сал кам 77 минг сўмни ташкил этди.

Аҳолини, айниқса қишлоқ меҳнаткашларини дам олдириш, уларнинг саломатлигини тиклаш борасида вилоят кенгаши, жойлардаги қўмиталар ибратли иш-... партия сиёсий кураш майдонига янги шабода олиб келганлигини бугун халқ эътироф этмоқда.

Мамлакатимиз XXI аср бўсағасида турибди. Ҳур Ўзбекистон мустақиллик пиллапояларидан дадил одимлаб, юксакликка бўй чўзмоқда. Унинг ажралмас қисми бўлган, авваллари қуш учса қаноти, одам юрса оёғи куядиган чўлда бунёд этилган Жиззах вилоятида меҳнатсевар элимизнинг ғайрати, шижоати, келажакка бўлган умиди туфайли улуғвор ишлар рўёбга чиқмоқда.

Шавкат ЁКУБОВ,
Фазилат ҲОЖИҚУЛОВА.

• Огоҳ бўлайлик! •

ОППОҚ ТОНГЛАР ҚАДРИ

«ФЕВРАЛ ВОҚЕАЛАРИ»ни ойнаи жаҳон орқали кўриб, қаттиқ изтиробга тушдим. Муштипар оналарнинг фарёди бутун бағримни эзиб юборди. Назаримда волида тимсолида бутун ЎЗБЕКИСТОН йиғлаётган эди. Ярамаслар, ўз ватанини сотган ношуду нотавонлар, дейман ўзимни қўлга ололмай. Яратувчилик ила машғул бўлган покиза вужудни исканжага олган истироблардир бу!

Борлиғимни аламли титроқ қамради. Эй, воҳ, ёруғ дунёдан бевақт ва армонда кетган бегуноҳ кишилар ҳам, мудҳиш режа - қўпорувчиликни амалга оширган разилларнинг кўпчилиги ТАБАРРУК ТУПРОҒИМИЗ фарзандларидир. Бундан-да оғир савдо бўлмас.

Ислом динини ўзига ниқоб қилиб шум ниятни дилига туггaнлар Широқ, Муқанна, Темур Малик, Жалолиддин Мангуберди, Соҳибқирон Амир Темур каби буюк қаҳрамонлар етишиб чиққан, улуғ ва мўътабар инсон ИСЛОМ КАРИМОВ раҳномалигида мустақилликка эришган, жаҳонга юз тутган мамлакатни террор орқали саросимага солиш асло мумкин эмаслигини наҳотки тушунишмаган бўлса?!

Эй, етти пуштига иснод келтирган ақли сўқирлар! Ўз онангизга, синглингизга, жигарларингизга қўл кўтаришга қандай журъат этдингиз? Қора қалбингизда меҳру-муҳаббатдан, садоқатдан, иймону эътиқотдан асар бўлмагач, қандай қилиб ўзингизни инсон санадингиз? Судда, темир панжара ичида ватанфуруш, ўз юртдошларининг қотили бўлиб ўтиргандан кўра минг марта ўлган яхши.

Кўзимни телеэкрандан узолмасам-да, ҳаёлимда ОНАМ айтиб берган воқеалар жонланади:

«Колхозлаштириш даври бошланганида эндигина 14 ёшда эдим. Мен учун ҳам меҳнат дафтарчаси очишди. Эрталабдан то кун ботгунга қадар далада ишлардик. Муайян вақтдан сўнг маош ўрнига кичкинагина эчки боласи беришди. Ҳаёт кечириш ниҳоятда оғир. От минган кузатувчи бироз дам олаётганимизни кўрса қамчи билан саваларди. Елкамиз оғриқдан зирқираб турса-да, лом-мим демасдик. Ўшанда замин меҳри, юрт ишқи нақадар бебаҳо туйғу эканлигини ҳис қилганман. Чеҳрамиз ёришмаса-да, ҳар тонгни орзиқиб кутардик. Чунки қачонлардир яхши кунлар келишини билардик. Шу боис, ОППОҚ ТОНГни қаршилаш энг катта орзуга айланганди. Афсуски, 76 йиллик азиз умрим шу зайлда ўтди. Яратганга шукроналар бўлсинким, ОҚ ТОНГНИ - ИСТИҚЛОЛ ТОНГГИНИ кўриш насиб этди».

Ёруғ кунлар шоҳиди бўлиш жадидлар ҳаракатининг атоқли намоёндалари ...

Бир хат изидан

САРСОН-САРГАРДОНЛИК

оддийгина муаммо вақтида ечимини топмасдан, бир муштипар аёл ишсиз ва турар жойсиз қолгани хусусида

Таҳририятга хат келди. У Нукус шаҳрининг А. Шомуродова кўчаси, 57 уйда вақтинча истиқомат қилувчи фуқаро Тамара Довжоновадан эди. У шундай бошланади:- 1996 йил декабрда пул зарур бўлиб қолди. Ҳамшаҳримиз Жуманиёзова Ойгулдан 95 минг сўмни устама ҳақи тўлаш шарти билан олишга мажбур бўлдик. Шаҳар нотариал идорасида 1997 йили 10 мартга қадар қарзни 30 фоиз устамаси билан қайтариш расмийлаштирилди. Шу пайт нотариал идора ходимаси Ойгул Асенова-«Агар қарзни устама фоизи билан вақтида қайтара олмасангиз турар жойингизни сотишингизга тўғри келади. Шунинг учун бир йўла уйингизга ҳам ишончнома расмийлаштириб қўйганингиз маъқул»,-деди. Турар жойни сотиш учун бирга истиқомат қилаётган балоғатга етган қизим Гулнора Изекеева билан маслаҳатлашиб, унинг розилигини олишим кераклигини айтдим. Лекин мақсадимни қизимга айтганимда, у розилик бермади. Пул ҳақиқатан ҳам жуда зарурлиги боис тағин шаҳар нотариал идорасига бордим ва бу ердагиларнинг маслаҳати билан қизимнинг ўрнига ўзим имзо чекдим.

Шу ўринда бир лаҳзага бош кўтариб мулоҳаза юритсак. Ҳар қанча пул зарур бўлганда ҳам сохта имзо чекиш шартмиди. Бу, аслини олганда, ўз оёғига болта уриш билан тенгку! Чиндан ҳам шундай бўлди. Хатнинг давомини ўқиймиз. ...Машмашалар ўшандан кейин бошланиб кетди. 1997 йил 7март куни Жуманиёзова Ойгул бизнинг Нукус шаҳри Тўрткўл шоссеси 29 уй, 30 хонадондаги турар жойимизни мен берган ишончномага асосан синглиси Олламбергенова Розага сотдим, деб расмийлаштирган. Мен 7-мартга қадар 30 минг, 14 март куни 95 минг сўм топиб олиб бердим. Аммо кўрсатилган суммага 32 минг сўм етмади. Шунда у бу маблағни устама фоизи билан тўлашни талаб қилди. Сентябр ойигача ўша пулни устама фоизини қўшган ҳолда 250 минг сўм қилиб узишга розилик бердим. Бироқ, август ойида мени судга берди. Нукус шаҳар суди судьяси Н. Раҳмонова раислигида суд мажлиси бўлиб, турар жойимизни Розага тегишли деб расмийлаштириб, мендан 137 минг сўм ундириб олишга ҳукм қилинди. Мен мазкур ҳукмдан норози бўлиб, Қорақалпоғистон республикаси Юқори судига кассацион ариза билан мурожаат қилдим. Нукус шаҳар суди ҳукми ўзгаришсиз қолдирилди. 28 октябр куни бизларни буюмларимиз билан жойдан чиқариб юборишди. Шундан буён икки фарзандим билан таниш-билишларнинг уйларида сарсон-саргардон бўлиб юрибман. Ахири Қорақалпоғистон республикаси прокуратурасига мурожаат қилдим. Аризам Нукус шаҳар прокуратурасига юборилди. Нукус шаҳри прокуратурасидан яшаш жойингизни ноқонуний равишда сотиб юборишган, биз республика прокуратурасига расмий хат йўлладик, жавобини оласиз, деган мазмунда умидбахш хабар келди. Сал ўтмасдан Қорақалпоғистон республикаси прокурорининг ёрдамчиси, адлия маслаҳатчиси Д. Худойберганов имзоси билан Нукус шаҳридаги Тўрткўл шоссеси 29 уй, 30 хонадон Сизга тегишли эмас, деган мазмунда жавоб хат олдик, 1998 йил феврал ойида қизим Г.Изекеева ўзининг 18 ёшга тўлганлиги, лекин турар жойни ўзининг розилигисиз сотиб юборилгани, шунинг учун қонуний ҳуқуқини тиклашда ёрдам беришни сўраб Нукус шаҳар судига мурожаат қилди...»

Ана шу аризадан кейин воқеалар яшин тезликда ривожланиб кетди. 1998 йил феврал ойида Тамара Довжонова директорлик қилган халқаро «Бизнес мактаби»нинг Нукус филиалига коррупция ва рэкет бўлими масъул ходимлари «ташриф буюришиб», котиба машинистка Сулувхон Давлетовани Баходир Шокиров деган ўспириндан 30 минг сўм порани «директор» учун олганликда айблаб, қўлга олади. Прокуратурада суруштирув ишлари ўтказилади. Сулувхон Давлетова эса директорнинг топшириғи бўйича 30 минг сўм пулни олиб қолганини «рўйи рост» айтиб беради. Ўша пайтда директор Т.Довжонова эса хизмат сафарида, Урганч шаҳрида юрган эди. Иккинчидан, ҳар бир ақли роса кишига маълумки, бизнинг ўқув тизимимизда феврал ойида талабалар ўқувга қабул қилинмайди. Демак, директорга «ёпиштирилган» айб асоссиз деб топилади. С.Давлетова эса ўша кундан эътиборан «Бизнес мактаби»да қорасини ҳам кўрсатмайди.

Г.Изекеева аризаси Нукус шаҳар суди томонидан кўриб чиқилиши керак. Демак, Тўрткўл шоссе кўчасидаги 29 уй, 30 хонадон масаласига ойдинлик киритилиши лозим. Шунинг учун ҳам кўринмас қўллар ҳаракати изчил давом этиб, Т.Довжоновани ўртадан олиб ташлашга астойдил киришилган шекилли, Т.Довжонованинг «Бизнес мактаби»да хизмат қилиб юрган қизи Изекеева Элмирага тегишли ҳужжатлар, шу жумладан, меҳнат жамоасининг Ж.Қурбонниёзов, Э.Изекееваларни ўқишга юбориш тўғрисидаги 1997 йил 22 июндаги умумий мажлис қарори, шу мажлис қарори асосида «Бизнес мактаби» маъмуриятининг 25 июндаги 6-сонли буйруғи ва ҳоказо ҳужжатлар асосида Э.Изекеева учун 1997-1998 ўқув йилига 79 минг сўм миқдорида маблағ ўтказиш тўғрисида тузилган шартнома инобатга олинмасдан Т.Довжонова устидан жиноий иш қўзғатилди ва у 1998 йил 5 август куни қамоққа олинди. Шу йили 2 октябр куни Қорақалпоғистон юқори суди судлов коллегиясининг Қорақалпоғистон юқори суди судьяси Жонибекова раислигидаги очиқ суд мажлисида Ўзбекистон ЖК 167-моддаси, «б» ва «в» пунктлари билан айбланган Довжонова Тамара Содиқовнанинг иши кўриб чиқилди. Суд ҳукмига кўра Т.Довжонова Ўзбекистон ЖК 167 моддаси, 3 қисми, «б» ва «в» пунктлари билан айбдор деб топилди. Беш йил муддатга озодликдан маҳрум қилинди. Ўзига тегишли мол-мулк мусодора қилинди. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1997 йил 3 декабридаги «Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганлигининг беш йиллиги муносабати билан амнистия эълон қилиш тўғрисида»ги фармони биринчи моддаси «б» пунктига асосланиб, Т.Довжоновани белгиланган жазодан озод этди. Ундан «Бизнес мактаб» фойдасига 45 минг сўм ундириб олинди.

Суд бўлиб ўтди. Ҳукм эълон қилинди. Аммо, сарсон-саргардонлик давом этди. 1998 йил 12 октябр куни Қорақалпоғистон прокурори ўринбосари, адлия маслаҳатчиси Д.Худойберганов Қорақалпоғистон юқори судининг жиноий ишлари судлов коллегиясига кассациявий тартибда норозилик хати йўллади. Унга биноан Т.Довжоновага нисбатан кўрилган жазо, чиқарилган ҳукмни Ўзбекистон ЖК 498-моддасига биноан қайта кўриб чиқишни... сўради.

Иш қайтадан бошланди.

Шу ўринда бир неча саволлар туғилади:

Қорақалпоғистон Республикаси прокуратурасининг алоҳида муҳим ишлар бўйича терговчиси, I-даражали юрист Ж.Султоновнинг 1998 йил 5 августдаги «Халқаро бизнес мактаби» Нукус филиали директори вазифасини бажарувчисига йўллаган тақдимномасида алоҳида таъкидланганидек-... 25911-сонли жиноят ишининг... қўзғатилишига «Бизнес мактаб директори лавозимида ишлаб келган Довжонова Тамара Содиқовнанинг Шокиров Баходир деган йигитдан 1998 йил феврал ойида ўқишга қабул қилиш учун 60 минг сўм пора беришни талаб қилиб, шундан 30 мингини котиба машинистка Давлетова Сулувхон орқали олмоқчи бўлганлиги асос бўлган». Хўш, ўша Шокиров Баходир пора бераётганда қўлга тушган Давлетова Сулувхон шунча пул билан ушланган экан нега улар ҳам тегишли даражада жазоланмайди? Яна бир муҳим жиҳати, С.Давлетова деган шахсни Қорақалпоғистон Юқори суди мажлисига гувоҳ сифатида келтиришга ҳеч кимнинг юраги дов бермаган. Бу киши шунчалик қудратли ҳомийга эгамики, масалани ойдинлаштиришда қатнашиш учун энг обрўли даргоҳга «ташриф буюриш»ни ўзига эп кўрмайди?

Бизни яна бир масала ажаблантиради, Т.Довжонова қамоққа олинишидан олти кун олдин Қорақалпоғистон Юқори суди раёсатининг юқори суд раиси П.Айитниёзов бошчилигида Б.Матниёзов, Г.Бозорбоева, А.Жонибеков, Қорақалпоғистон Республикаси прокурори Х.Халимов иштирокида ўтказилган мажлисда 33-34 қарор қабул қилинган. Унга кўра Нукус шаҳар судининг 1997 йил 21 августдаги ҳукми нотўғри чиқарилгани, суд мазкур фуқаро ишини кўриб чиқишда Ўзбекистон Республикаси ФПКнинг 15,57 моддалари талабларини бузганлиги, ишни объектив равишда кўриб чиқмасдан, шошилинч ҳукм қабул қилгани таъкидланади. Ишни қайта кўриб чиқишга қарор қилинади. Бу қарор Нукус шаҳар судига юборилди. Аммо, ҳануз бирор ижобий натижа йўқ. Гоҳ у гувоҳ, гоҳ бу гувоҳ суд мажлисига келмайди. Шу сабабли шунча вақтдан буён сарсон-саргардонлик давом этмоқда. Худо билади, бу ишга қачон нуқта қўйилади? Шаҳар суди раиси Жамила Қўшжонованинг ҳузурида бўлганимизда Т.Довжонова билан даъвогар Р.Олламбергеновларга тегишли турар жой даъвосига доир фуқаролик иши қайта терговга юборилган экан. Даъвогар ва жавобгарлар нечанчи бора судга қатнаганини саноғини ҳам эсдан чиқариб юборган бўлсалар ажаб эмас!

Шикоят хати муаллифи хизмат қилган «Халқаро бизнес мактаби» Нукус филиалига ҳам бордик. Мақсад 1998 йил 17 феврал куни Нукус шаҳридаги Бердах кўчаси 20 уй, 16 хонадонда истиқомат қилувчи Баходир Шокировдан собиқ директор Т.Довжоновага пора сифатида 30 минг сўм пулни ўз қўли билан олган ва шу куни соат 15.00 да ҳуқуқ-тартибот идоралари ходимлари томонидан ушланган асосий гувоҳ Сулувхон Давлетова билан учрашиш эди. Филиал директори Айбикен Абдиевага мақсадимизни айтганимизда, С.Давлетованинг бир ярим йилдан бери ишда йўқлиги маълум бўлди. (Дарвоқе, Т.Довжонова билан боғлиқ воқеалар пайтида ҳозирги директор А.Абдиева касаба қўмитаси раиси эди)

Кадрлар бўлими нозири Тамара Якубова томонидан бизга таклиф қилинган буйруқлар дафтарида эса С.Давлетованинг 1997 йил 9 декабрдаги 34 буйруқ билан котиба машинистка лавозимига ишга қабул қилингани ёзилган холос. Ҳозир бу киши қаерда, деган саволимизга Т.Якубова: - Юқори суд топаолмаган одамни биз қаердан биламиз? - дея ҳоҳламайгина жавоб қайтарди.

Хулоса қилиб айтганда, биз шикоятчини ҳам, турар жой учун даъвогарларни ҳам, ҳуқуқ-тартибот идоралари ходимларини ҳам у ёки бу маънода айблашдан мутлоқо йироқмиз. Фақат шикоят хатида тилга олинган масалаларни тезроқ адолатли тарзда ҳал қилиш, демак, бир аёлни сарсон-саргардон бўлиб юришига чек қўйиш даркор, демоқчимиз.

Чунки инсон тақдири билан боғлиқ масаланинг катта-кичиги бўлмайди. Ҳаммаси муҳим. Фақат қонун устуворлигига риоя қилинса кифоя.

Абду РАҲМОН,
«Ишонч» мухбири.

Ижтимоий ҳимоя

Пешку туман агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшма қўмитасининг туман ижтимоий-иқтисодий ривожланишидаги тутган ўрни сезиларлидир. Қуйида белгиланган режа асосида иш олиб бораётган мазкур уюшма касабақўми раиси Ахтам ХОЛОВнинг фикр-мулоҳазаларини эътиборингизга ҳавола этамиз.

— Энг аввало йил бошида ишни икки томонлама имзоланган жамоа шартномаларининг қандай бажарилаётганлигига эътиборни қаратдик. Унинг ҳар бир банди хусусида касабақўм етакчилари ва маъмурият вакилларининг ахборотлари тингланиб, атрофлича муҳокама этилди. Шу билан бирга, ўтган йил амал қилган жамоа шартномаси ижроси ҳам алоҳида назоратда бўлди. Масалан, унда ишловчилар учун 117 та имтиёз бериш кўзда тутилган эзгу ишлар тилга олинди.

Шуни таъкидлаш кераккки, бошланғич касаба уюшма қўмиталари қошида меҳнат низоларини кўриб чиқувчи доимий комиссия ишлаб турибди. Унинг таркибига маъмурият ва касабақўмдан тенглик асосида вакиллар киритилган. Туман касаба уюшма қўмитаси қошида эса меҳнаткашларнинг мурожаатлари билан ишлаш доимий комиссияси фаолият кўрсатмоқда. Тушган мурожаатлар шу комиссия томонидан ўрганилади ва ҳал қилина-

лот ва корхоналар билан ҳамкорликда «боши берк кўча»дан қандай қилиб чиқиш йўлларини ахтармоқдамиз. Ҳатто вилоят ҳамда туман ташкилотлари билан мавжуд вазиятни ўнглаш юзасидан фикрлашиб, тегишли маслаҳатлар, тавсия ва таклифлар устида ишламоқдамиз. Бошланғич ташкилотларга баҳоли-қудрат кўмак бериши мумкин бўлган ҳомийларни аниқлаяпмиз.

Хуллас, ўтирган бўйра, юрган дарё деганларидек, изланишларимиз оз бўлса-да ўз самарасини беришига ишониб ҳаракат қилаётирмиз.

Жорий йилда спорт ва маданий-оммавий тадбирлар ўтказиш масаласи жиддий қилиб қўйилди. Чунки уларсиз тармоқда кўнгилдагидек самарани қўлга киритиш қийин. Туман ҳокимлиги жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси билан биргаликда «Отам-онам ва мен спортчилар оиласиданмиз» шиори остида оилалар ўртасида ўзаро мусобақани ўтказдик. Унда Навоий номли, «Янгиобод», «Ўзбекистон» жамоа хўжаликлари вакиллари бўлиб қатнашган оилалар фахрли уч ўринни эгаллашди. Туман «Футбол клуби» билан келишиб, жамоа хўжаликлари ва ташкилотлар ўртасида футбол бўйича беллашувларни ташкил қилдик. Шунингдек, ёшлар ўртасида Миллий кураш бўйича туман биринчилиги ҳам муваффақиятли ўтди. Вилоят мусобақаларида туманимиз шарафини ҳимоя қилган «Янгиобод» жамоа хўжалиги спорт йўриқчиси Тўра Шоев оиласи фахрли ўринни эгаллади. Шунингдек, туманимиз марка-

АСЛИ ДУНЁ МЕҲРДАН ЯРАЛГАН

ган эди. Йил давомида иқтисодий аҳволи ночор оилалардан 38 тасига мақсадли ёрдам уюштирилди. Битта оилага вилоят, учтасига туман, 14 тасига касаба уюшма қўмиталари маблағлари, қолган 20 та оилага хўжалик ва ташкилотлар ҳисобидан тегишли ёрдам кўрсатилди.

Ночор оилаларнинг ўқувчи фарзандларига 90 минг сўмлик дарсликлар олиб берилди. «Ўзбекистон» жамоа хўжалиги касаба уюшма қўмитаси билан ҳамкорликда бо-

ди. Жумладан, ўтган йили тушган 16 та аризанинг 13 таси ижобий ҳал қилинди, меҳнат низолари билан боғлиқ бўлган аризалар эгаларига эса мазкур иш юзасидан ҳуқуқни муҳофаза қилиш идораларига мурожаат этиш тавсия этилди.

Меҳнатни муҳофаза қилиш масаласи ҳам диққат марказимизда. Жамоа шартномалари ва туман ҳокими билан туман касабақўми ўртасида имзоланган битимнинг асосий қисмини тармоқ меҳнаткашларига соғлом, хавфсиз иш

Касаба уюшма ҳа...

Касаба уюшма ташкилоти ўтган беш йил давомида ўқув ва меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, меҳнатни муҳофаза қилиш, маиший хизмат шароитларини яхшилаш, соғломлаштириш ва дам олишни ташкил этиш, талаба, ўқитувчи ва ишчи-хизматчиларни ижтимоий, иқтисодий, ҳуқуқий манфаатларини ҳимоя қилиш билан фаол шуғулланди. Қўмита ҳузурида «Меҳнат низолари»,«Соғломлаштириш»,«Талабалар уйи билан ишлаш» каби комиссиялар тузилди.

Вазирлар Маҳкамасининг 1997 йил 11 -мартдаги Қарорига мувофиқ меҳнат шартномасининг ягона йўналиши тасдиқланиши муносабати билан консерватория хусусиятидан келиб чиқиб меҳнат шартномасининг намунавий шакли ишлаб чиқилди.

Қайси ташкилотда меҳнат интизоми яхши йўлга қўйилса, ўша ерда иш сифати, фаолият даражаси юқори бўлади. Шу сабабдан ҳам ўқув юрти касаба уюшма ташкилоти бу масалага катта эътибор бермоқда. Бу борада турли тадбирлар ишлаб чиқилиб, улар амалга оширилмоқда.

Касаба уюшма ташкилоти ва раҳбарият шерикчилик тамойиллари асосида фаолият кўрсатмоқда. Иш ҳақи, пенсия, стипендияларни белгиланган вақтларда тўлаш учун барча чоралар кўрилмоқда. Жамоани ижтимоий-иқтисодий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш мақсадида бу йил 504 кишига 1 миллион 700 минг сўмликдан кўпроқ, беш йил давомида эса олти ярим миллион сўмликдан зиёд моддий ёрдам пули берилди.

Ўтган беш йил давомида жамоа аъзолари саломатлигини тиклаш, дам олишни яхши ташкил этиш мақсадларида даволаниш ва ҳордиқ чиқариш масканларига 181 та, яъни салкам уч миллион сўмлик йўлланма сотиб олинди. Шу жумладан 38 нафар кам таъминланган ходим ва талабаларга имтиёзли йўлланмалар берилди. Салкам уч юз киши парҳез таом йўлланмалари билан таъминланди, шу жумладан 44 талабага йўлланмалар бепул берилди.

Касаба уюшма қўмитаси студентларнинг «Чимён»,«Кумушкон»,«Қизилсой», «Сумча» дам олиш масканларига оммавий чиқишлари уюштирилди.

- Касаба уюшма ташкилоти,-деди Мухтор Ашра-

Мустақиллик иншоотлари...

САМАРАЛИ ТАДҚИҚОТЛАР

Ўзбекистон Фанлар академиясининг «Кибернетика» илмий ишлаб чиқариш бирлашмасида олиб борилаётган тадқиқотлар натижалари ишлаб чиқаришда яхши самаралар бермоқда.

Илмий даргоҳнинг бир гуруҳ тадқиқотчилари амалга оширган зарарли моддалар тарқалишининг математик модели муҳим экологик аҳамиятга эга бўлган энг яхши илмий иш деб топилди.Оҳангарон воҳаси ҳудудлари мисолида таёрланган бу модел Тошкент Давлат Университети олимларини ҳам қизиқтириб қўйди. Эндиликда мазкур тадқиқот бу олий ўқув юртида ҳам илмий восита бўлиб хизмат қилмоқда.

Кибернетик олимлар ишлаб чиққан ўткир миокард инфаркти хуружи билан боғлиқ илмий изланиш натижаси эса Ўзбекистон Соғлиқни Сақлаш вазирлигининг Тошкентдаги биринчи клиник шифохонасида муолажада қўлланилмоқда.

ОТАМГА

Нимадир топади дунёдан ҳар ким,
Кимлардир савобу, кимдир мол-давлат.
Кимнидир мартаба излаб юраркан,
Кимнидир ортидан йўқлайди раҳмат.

Шу она-тупроқни саксон йил севиб,
Йўл бўлди у босган ҳар битта қадам.
Шу ерга бир умр ризолик айтиб,
Бир парча жой сўраб ўтдику Отам.

ТУН - БИЧИҚЧИ...

Мен кундузнинг ҳалол қизи -
Шу қуёшни севаман.
Тарам-тарам нурларини
Нигоҳимда юваман.

Тонгда гўё отилади,
Нур тўлдириб бағримга.
Булут унга осилади,
Кўмилганча қаҳримга.

Ишонмайман ерликларга,
Ахир ҳар хил одам бор.
Осмон деган кенгликларга
Ишончимни қилдим ёр.

Кечалари юлдузлардан
Қўйдим унга қўриқчи.
Ойдан унга ёқа кесиб
Турар жим тун-бичиқчи...

Ҳамид НОРҚУЛ.

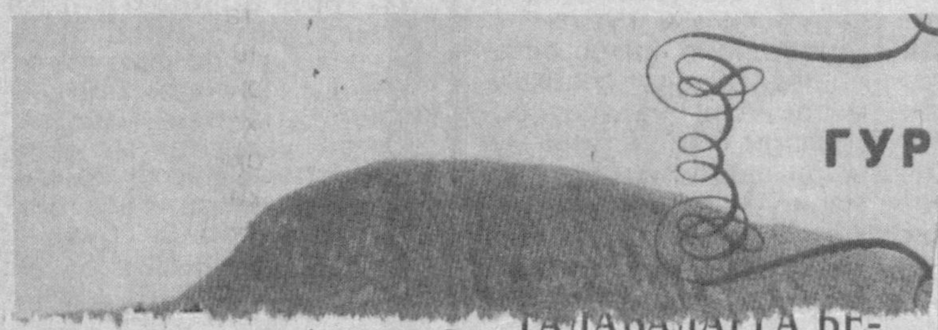

ТАЛАБАЛАРГА БЕПУЛ ЙЎЛЛАНМА

Талабаларнинг дам олишларини намунали ташкил этиш йўлида жойларда тадбиркорлик билан иш олиб борилмоқда.Таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси Марказий Қўмитасидан маълум қилишларича,ёзги дам олиш мавсумида уч мингдан ортиқ талаба ҳордиқ чиқаришнинг турли кўринишларига жалб этилади.

Бу ёшларнинг аксарияти талабалар оромгоҳларига боради. 18 кунлик дам олиш учун бериладиган йўлланма нархи ўн минг сўм атрофида бўлади.Аммо касаба уюшмаси бу йўлланмаларни талабаларга бепул тарқатишни лозим деб топди.

Шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, кўпчилик олий ўқув юртлари республикамиздаги қатор дам олиш зоналари билан шартнома туздилар.Бунинг учун ҳар бир институт ёки университет етарли маблағ ажратиб,ўз талабаларини ана шу сўлим оромгоҳларда хордиқ чиқаришларини таъминлайдилар.

Тошкентда олий ўқув юртлариаро талабалар оромгоҳининг очилиши ҳам нур устига аъло нур бўлди.Мазкур сўлим гўша бутун ёз давомида йигит-қизлар билан гавжум бўлади.

Академик лицей ва касб-ҳунар коллежлари ўқувчиларнинг ёзги таътиллари ҳам кўнгилдагидек ўтади.Бу толиби илмларнинг аксарияти талабалар оромгоҳларига жалб этилади.Шунингдек,олий ўқув юртларининг соғломлаштириш масканлари ва санаторийлари ҳам лицей ва коллеж ўқувчиларини ўз бағрига олади.

Ёз гашти

АНВОЙИ ГУЛЛАР УФУРГАН ЖОЙДА

Яккабоғ шаҳарчасидан шундоққина кўтарилсангиз бирин-кетин оромгоҳларга дуч келасиз. Шовиллаб оқиб ўтаётган катта дарё лабида жойлашган «Соҳибқирон» сўлим маскани аңа шулардан бири.

Оромгоҳ атрофига гилос, ўрик ва бошқа турли хил мевали дарахтлар, анвойи гуллар экилган.

Ота-оналар хонасида болалар ва ота-оналар учрашуви, яна нарироқда ҳаваскорлар тўгараги машғулоти, маънавият хонасида ўқувчилар газета-журналлар мутолаа қилишмоқда, шахмат-шашка ўйнашмоқда. Мана, спорт ўйингоҳида гуруҳлараро футбол мусобақалари давом этмоқда... Бу йил мавсумда уч сменали оромгоҳ фаолият кўрсатиб, 1500 дан ортиқ қишлоқ хўжалик ходимлари ва деҳқонларнинг фарзандлари оромгоҳда ҳордиқ чиқаришади. Иш режамизда ўқувчиларни кўпроқ она-Ватанимизнинг тарихий жойларини зиёрат қилишни, қўшни оромгоҳ жамоалари билан спорт мусобақалари ўтказишни режалаштирганмиз.

Болалар Яккабоғ, Шаҳрисабз шаҳарларидаги Мадраса, Амир Темур туғилган Хўжаилғор қишлоғи, маданий ёдгорликлар, Китоб шаҳридаги Улуғбек кенглиги станцияси каби жойларга саёҳат ва экскурсия қилишаётир. Оромгоҳда болалар мириқиб ҳордиқ чиқаришлари учун барча шарт-шароитлар муҳайё. 17 гектар майдонни ташкил этган боғдаги меваларни маза қилиб тановвул қилишмоқда. Ўқувчилар учун чўмилиш ҳавзаси, душ ташкил этилган.

Оромгоҳ ишида муаммолар ҳам йўқ эмас. Бир неча йиллардан буён қишлоқ хўжалик ходимлари фарзандларини дам олдириб, ўз вақтида тегишли маблағни ўтказмасдан юрган хўжаликлар талайгина. Касби, Яккабоғ, Қамаши, Усмон Юсупов туманларидаги «Чим», «Оқработ», «Турон», «Яккабоғ», Р.Ғойипов номли, Х.Хўжақулов номли, Улуғбек номли, «Чароғил» жамоа хўжаликлари оромгоҳ ҳисобига маблағ ўтказмасдан келишаётир. Натижада оромгоҳ бўйича бу қарз 3 миллион 800 минг сўмни ташкил этган.

Шунга қарамай оромгоҳ мутасаддилари ёз соз ўтиши учун бутун имкониятни ишга солмоқдалар.

Хайрулла ТЎРАЕВ,
Яккабоғ туман халқ таълими ходими.

Ҳ.АВВАЛОВ олган суратлар

НЕГА ШУНДАЙ ДЕЙМИЗ

Кўпгина давлатлар борки, уларнинг номи мамлакатнинг географик жиҳатдан қаерда ёки қандай жойлашганини билдиради. Масалан, Ветнам номи (ветнам тилида «Жанубий мамлакат» дегани) бу ўлканинг Осиё жанубида жойлашганини билдиради. Ирландия (эйра) номи кельтча ир ёки эйр (ғарб) ҳамда инглизча ланд (мамлакат) сўзларидан ҳосил бўлган.

Норвегия дегани қадимги норвежчада «шимол йўли» дегани бўлиб, бу мамлакатнинг Скандинавия соҳили бўйлаб чўзилганлигини билдиради. Жанубий Америкадаги Эквадор мамлакатининг номи бу мамлакатнинг экватордан қўйироқда жойлашганлигини англатади.

Ироқ, Непал, Исландия, Финляндия сингари мамлакатларнинг номи шу ўлкалар табиий шароит билан боғлиқ. «Ироқ» арабча сўз бўлиб, «паст текислик» демакдир. Непал санскритча (қадимги ҳиндча) нипа (этак, тоғ этаги) ва алайя (турар-жой) сўзларнинг қўшилишидан таркиб топган. Исландия номининг айни маъноси «музли мамлакат» дегани.

Гап шундаки, Исландия ҳудудининг 10 фоиздан зиёдроқ қисми муз билан қопланган. Финляндия деган ном эса «ботқоқли (кўлли) мамлакат» мазмунини беради. Финляндияда 50 мингдан ортиқ кўл бор.

Баъзи мамлакатлар номи у ерларда оқадиган дарёлардан олинган. Чунончи, Ҳиндистон, Конго, Уругвай каби мамлакатларда шу номдаги дарёлар бор.

ГЎЗАЛЛИККА ИККИ ХИЛ ҚАРАШ

Одамлар қадим-қадимдан сайёраларни кузатиб, ҳар бир сайёрага ном қўйишган ва улар ўзлари эътиқод қилган худоларнинг иродаси билан сайёралар ҳаракатланади, деб изоҳлашган.

Венера - Зуҳра юлдузи эрталаб, кун чиқмасдан аввал ва кунботар пайтида уфқда чарақлайди, кўзни қувонтиради. Шунинг учун ҳам у гўзаллик ва муҳаббат маъбудасининг номи билан аталади.

Қадимги юнонлар Венерани бири эрталаб, иккинчиси кечқурун кўринадиган алоҳида-алоҳида юлдузлар деб фараз қилишган. Венера шу қадар равшанки, агар диққат билан қаралса, уни кундузи ҳам кўриш мумкин.

Достонлардаги соф муҳаббат ва вафодорлик тимсоли Зуҳра ҳам ана шу гўзал сайёрага қиёс қилиниб тасвир этилади.

Афсуски, қадимги одамлар Венерани «ёвузлик юлдузи» деб ҳам изоҳлашган. Жумладан, римликлар унинг гўзаллигига нисбат бериб, «жаҳаннам маликаси», яҳудийлар эса «шайтон», қадимги мексикаликлар «тутунли юлдуз» деб аташган. Америка ҳиндлари Венера йўлига одам сўйиб қурбонлик қилганлар.

Энг ёруғ сайёранинг номини бунчалик ёмонга йўйишганига сабаб нима? Тарихчилар бир нарсага ҳамон таажжуб қиладилар: қадимги хитой ва ҳинд астрономлари бундан уч ярим минг йил муқаддам осмонда фақат Меркурий, Марс, Юпитер ва Сатурн сайёраларинигина кўришган экан. Венерани эса кўришмаган ҳамда у ҳақда лом-лим дейишмаган. Бу «тўрт планеталик тизим» жумбоғи мутахассисларни узоқ вақтгача боши берк кўчага киритиб қўйди.

А.АЛИЕВ тайёрлади.

БУ ТУРФА ОЛАМ...

Хитойликлар қалдирғоч уясидан пиширилган шўрвани жуда севиб тановул қилишади. Ташқи кўриниши бироз сарғишроқ, ёғсиз бу таомнинг мазаси товуқ ва балиқ қайнатмалари уйғунлашмасига ўхшаш, ҳар хил зираворлар ҳиди анқиб туради. Бу шўрва билан бирга қайнатилган қалдирғоч уяси алоҳида ликопчада берилади. Таомни илк бор татиб кўрган киши ютолмай ғалати аҳволга тушади. Чунки, у анча бадхўр, лекин хитойликлар учун жуда мазали ва ноёб таом ҳисобланади. Қалдирғоч уяси деганда биз хас-чўп ва лойдан ясалган уяни тушунамиз. Лекин бу бошқача уя. Тайвань оролларининг соҳилларида денгиз қалдирғочларининг бир тури яшайди. У ўз инини денгиз қирғоққа улоқтирган балиқларнинг лаҳм гўшти ва чивилдириғидан қуради.

* * *

Тайландликлар учун энг хушхўр таом қовурилган чигирткалардир. Лекин шундай бўлишига қарамай, улар апрел ойидан октябргача ўз иштаҳаларини тийиб юришларига тўғри келади. Чунки, бу вақтда чигирткалар дала ва боғларда учиб, зарар келтирганлиги сабабли уларга қарши кимёвий дорилар ишлатилади. Шунинг учун уларни бу ойларда қовуриб ейиш ман қилинади. Ёз ўрталарига бориб чигиртка гўшти мол гўштидан ўн-ўн беш баробар қимматлашиб кетар экан. Қишда чигиртка овлаган тайландликлар ёзга келиб ундан мўмайгина даромад олишади.

* * *

Ҳиндистонда мева уруғларининг энг каттаси сақланмоқда. У Сэймел оролида бўлиб, кокос ёнғоғининг донасидир. Унинг оғирлиги нақд ўн саккиз килограммга тенг экан.

А. ХУДОЁРОВ тайёрлади.

ISHONCH

МУАССИС: Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси

Бош муҳаррир Мирғиёс ҚАЮМОВ

Таҳрир ҳайъати:
Ж.Алимхўжаева, М.Одилова, Э.Воҳидов, С.Остонов, М.Расулов, Э.Ёқубов, В.Зверев (бош муҳаррир ўринбосари-«Ишонч-Доверие»), А.Алламуродов (масъул котиб- «Ишонч»), Ч.Латипов, М.Олимов, М.Содиқов, Н.Рафиқов.

ТЕЛЕФОНЛАР:
Котибият 56-52-78, 136-58-45; Хатлар бўлими 56-85-43; Реклама, эълонлар бўлими 56-87-73

Газета 1991 йил 21 мартдан чиқа бошлаган

Манзилимиз: 700165, Тошкент шаҳри, «Бухоро» кўчаси, 24-уй. Нашр кўрсаткичи; 133; 134

Газетага 1998 йил 11 июлда Ўзбекистон Давлат Матбуот қўмитаси томонидан 00005 рақамли гувоҳнома берилган. IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Офсет усулида босилди. Бичими А-2. Ҳажми 2 босма табоқ. Сотувда эркин нархда.

«Шарқ» нашриёт—матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41—уй.

Босишга топшириш вақти —21.00 Топширилди 23.00

Буюртма Г— 0556.

1 2 3 4 5 6